

ישנה פה ואת נמוך אבל לא יקח מן המים בידו או בגלים שום דבר על הארץ קרנא ביה לסי ששדשי. פירשו: לזמי נבלי או הכור וזכאנו כי מסקס ביימן וחזר לתוך הסם בחיי.

והמבוסס (כ) מסקן [ואלו הוללים] שובאנו בהן [תוללים או רבוחין או כרמא בן] אעיס שהחזין לכלי ואכל מן סוף לוקה שהרי עירשו סקסם ביימן. וכל אלו השיעורין בשלא אבל ביה שלמה כמו שנכתבו:

סד. אלו האוכלין שמצופין לכותיה עס הו: כלל) נבלה ופוסה מסמכות לכות אבל כשר נבלה ובשר בהמה פסאה אין מצופה. וכן בהמה פסאה ועוף פסא או רג פסא אין מצופים (ג) אבל כל העופה הפסאן מצופין וכן כל הדיס והמאס:

סד. דאוכל (כ) מן בהמה חיה או עוף המפאס או מן נבלה נעמה ורמם דרמם שאינן ראויין לאכלה נגה העצמה והרמם הקרנים המלסס וכרמא בהן אעיס שאמר מסור ואין מצופין עם הכשר האוכל מן כוח כנאל כיה מן

ואלום) שערותיה כבשין: יש עורת שרין כבשר האוכל מן כוח כנאל כיה מן רבשו, ואלו הן: עור האדם ועור חיה וישוד ועור המוסה הנבל שלא קלה עליה משא [בפולס] ולא הניע לכשא [שערין היא רכה] ועד ביה רבשה ועור שהת האליה ועוד (השליל) והנקה והכה והלשאה והחום [האצטמ] כל אלו עורותיהן כבשין כשהן [רף קייצו:] רמח בן לאמר אנכה בן למסאה:

ואמור (כ) לעשות סחורה באחד מן האמורין. שכל מקום שנאמר סחורה לא יאכל לא תאכל לא האכל את אושר אנלה אחד אמור רמח רמח במשפס עד שישום לך הכתוב כדרך שפרס בגולה לר אושר כשעיר חתנה ואנלה או סבור לכבד והחל כתיב יעשה לכל פלאכה. או עד (שהמחו) [שהמחו] כותה שובל פה שרואו מוטו בהנאה כגון שקצים הנטשים ואכו מן החי ועד הגשה שכל אלו מותרין והנאה פס הקבלה אעיס שאמרין באנלה. וכן נמי רמח דרשביא רל החי

ונה קצת נותמי צימס רל אמורין יד הגשה בהנאה. ורשביא רל בהשוברמט) כי חזי ושאר בהמה חיה ועוף המפאס וכן והצריס מותרין בהנאה כדדרשין כס כל ששהים) מכתוב לכו שלום הי אבל אמר

לעלות בהן סחורה ולכין פלאכות בהן עפיל: כעלמל) שהוא אמור בהנאה אם עבר ונתנה בלחי אנלה נגה שופס או נגה לניס או לכלים אינו לוקה אחו מכה סדרות והדיס מותרים. וכל רכב שהוא אמור באנלה וסחור בהנאה אמור לעשות בו סחורה ולכין מלאכות כרכים אלו האמורין חזין מן החלוק שהרי נאמר בו יעשה לכל פלאכה למיכך אין

י. עס הלכה יג. חלזין פס ירא רחמי רכוחיה ולא סקי פירש. (כ) עס הלכה כי. (ג) הרמסס פס סהמס הלכה יג. פועלה פס בפשה ונממא. (ד) לסי שרין כי שבת שחר כל אחד בהן בלא כמני עומי. (ה) הרמסס עס הלכה יג. פסו וכו' לסי שרין וכו' לאנלה ואין בהן לוא רבולה חלזין קייצו. (ו) הרמסס עס הלכה יב. חלזין קייצו. (ז) הרמסס פס סהמל סאלאה אמורה הלכה יח. בר אבה פסום ביא עיב. (ח) תשבה כלהמא (קייצו י ביי) פי ייא. (ט) פסום כיב עיא. (י) הרמסס עס הלכה יח. יעשה לכל פלאכה (קייצו י ביי) כמסורין פבטהר אין לוקין עליון אלא כדרך הנאמן. וכל דבר חרמי לאנלה אין רוד הנאה אלו רוד אנלה. והמסס מותרין וכו' קודשין יז עיב המסס פועלה וכו' אינה מותרת מכו קודש בהיותן פקדושה וכל אסורין אינן תופסין פסוחן חזין פקדן ושבועות. וכל רכב שהוא אמור באנלה וכו' שנועית פס שבת י' וכו' וכו' עפ

שנמנאו נללם ככלי הבש וכו'. מה ישה והפסו לו הכיס שהי עס שהכיס הירבש עד שהוא נחך ויננוה וישאר הנמלס פועלה ונהה הוא לפתחין והרי נמנאו שפמבלין אמר משהו לכתולה שהרי ישלש הנמלס פועלה ברבש הישה לו רבד ר' רוד הנמין רל אין פסם בשאל אמר שהרי נותנת אנה אלא לתוך הדבש. וה קייצו להי שופס לו פסם אחרה היא וברא לחקני קא מכין עיב וכן נמי פסק ארננו פירע הרי עס פסם סלסו רל הלכה למעשה הנה כפוקא יעא. הרי והיה רל חבו ססין לתוללים שיצאו מן הכרתה כשיצאו לחוין כלוס כשפירשו חזיה אמורין וה

הססין שכתבו רלס) וכני יששבר תולע ומה וכו' ושכוין. כלוס תולעת שיעשה פה יששבר ישפסו פלאכול ויה שכתבו במקרא הוא יששבר שכתבו בסדר פסחים: והמוסוס והמבוים והיחא בהן שנראה כשהחליעו עם הישה ללשל סהם סאות קונקשו בו ביום היחה נחין שהחליעו והי. וכוליש כמכתב צדך לרכס כשפמבלין אוחן כרי שלא יחשבל עמה תולעת. וכשם רח מיינע שאין תולעת (פס) [פס] נאמר אלא איב פירש. פירשו: לאורי ולא נגע לארץ או שירשו מקמתן לארץ או שפירשו: לאורי שפסו בתוך הפסד כנון אלו (החזין) [החזין] שכתבו הערשים והמלין שכתבשלין נחך הקודה ומהס בתוך הפסד וכה והחיתה ניתין והצאן לחוין או שנמנאו תולעת על הנרענה כמניה או שיצאו מתוך האכל

רתי. ונולעו: (ג) הנמאס כמלי הדיס אעיס שאין רוד כיה רחיע אמורין פקיסס [רף קייצו עיב] שונכסין רוד את כשדא ישן. וכן ונמנאות כמח והבמה ורכליה והמנאות כבשר אמור אכל רג [סלח] שהחליע הרי הוא כסרות שהחליעו את שנקקרו וכה ררף רל תוללים הנמנאס בהניה כשי או בהניה רג שבאו (מדי) [בחי] בהמה או חיה אמורין ואוחן שבאו את שדעה מוסה סורות הברש או חיה כותחין לאחי שימחו אבל עם מחיים פירשו על הברש אמורין לעולס ככו שפירשו יל בנינו של סחורה. ומה לא חיישין רבשעה סחורה הברש

כמס יבאו על הברש לחוין שאם חיו בחוץ [ויז] נמלין: וררשביא רל (בבב) כי שער (כ) כתיב תוללים הנמנאס כמלי בהמה אסיל בין עור לברש אמורין וכן אוחן הנמנאס כמלי הדיס. אבל עם נמנאס בין עור לברש או בתוך הברש מותרין שאלו כנאמ כמלין נמלין ולמיכך מותרין שהדיס אינן בני שחיהו והמסע כמס מה אמורין הנמנאס כמליה לסי שאין רכב שנברהה מותר כי אם כשחיהו עיב. וררף רל כתב וחלע הנמנא בריאה ולא ידעין אם קורם שחיהו או לאחי שחיהו תריי פליי בה אמוריא וחלזין בה לחומסא ואמריע לה: [ברב] שהחלייע נמי ויסא האנלה כוללת שבה והוא שלא פירשו. וכן) המס שהשארצ כבלים כותר לשמותו השרין עם החיה. וכן כי כורות שיתין נמעות

הרי הן כבלים אבל החיין נעריצין לא. וכי כורות שריון נמעות שהשארצ שותה

המנאס חזי פס כרי בהנה והתשו ציב פס יא לעני חזיה לישות ין שרף סורות כמליע. (ז) וכו' הרמסס (בשאות פס יא) פמה (כמדי כיב יא) (י) חלזין פס עיב. (י) כן הוא נרמס הרמסס עס: סחור סתה כתי וכן כתי פירש לאחי פסחה. אבל רש"י כס פירש סתמה סח חזיה פירש סחור ומהו חזיה חזיה פסחה סח כמליה: (ס) הרמסס פס סהמס

הלכה יג. חלזין עס קייצו אסי. ופירש הרמסס על תולעת שבתים וכו' סים ויס בה"א ויעל לחל באסיה. וכן הנמנאס כמליה רבי עס דרבי ורשביא אמר. אבל רג מליח וכו' עס הנמא שריון. ויש מן המאשינס שוחם אחרה יש לחם כיינים אלו פוריש הנמא כוד ופרט כבו שהמא: ויאח לקסן כמס חרף וניסס הרשביא. (פ) הרמסס עס. חלזין פס עיב

ג שפתי כהן יורה דעה פד דיני תולעים טורי זהב

באר הגולה כג פטר ארמות חיים מעשה שאירע כך: כד תרומת הדשן: כה עור נשם רבני ינחק וכן כחב הקמח סימן ר"י וכן דעת ר' יחיאל וכל ט' ואגודה ומשנת מהר"ל קמ"ד ואגוד: כו מסקנת הגמרא שס בחולין דף ס"ז: כז שס קוקיאלי וכפירוש המוס': כח כדעת הרמב"ד בהשגותיו שס והרשב"א ופטר התרומה והרשב"א והטור ושאר פוסקים: כט עור נשם אלו הרשב"א נשם פטר התרומה לאפוקי מדעת המחמירם דלמקמן: ל שס טעור:

גליון פהרשיא כג שהתליעו חטים וצוה להוליכם. בחשו חינוך בית יהודה סוף סימן נ"ח כחב שגורא מוטעת וזרמנה להשיך וצ"ל קמח חטים אבל בחיטים גם לברו אק צריך קודם הטחינה: כד ער שלא נשחטו באו מפירוש. עיין לקמן סימן פ"ו ס"ק כ"ב וסק"כ: כה דמעלמא אהו דתובב. עיין לעיל ש"ך סוף סימן פ"א: כו ואפילו פירשו קצת וחזרו. עיין סעיף ד': כז הנמצאים בקערה שש"ל. עיין ס"ק ט"ו בש"ך: כח והוא שפירש פת. עיין ס"ק י"ב בש"ך:

הגהות והערות יב בהגהות שער דורא כתוב שהיא חשוכת היד חיים אור ורוע, ואבא מארי הוא אביו האור ורוע, ומה שהביא מהב"י שכן קיבל מהר"ב ממחרי"ט, כב"י כתוב "משהר"ש" וכן בתורת טחא ונראה שהוא ר"ת מהר"י ישראל ברונא ממח"ר ישראל שהוא מהר"י בעל תרומת הדשן, אבל בש"ך כאן מוכח ולא הבין כך מולא הקשה שרביי מהר"א"י סותרין זה את זה. אלא אם נאמר שהיה כחוב לפניו מהר"ש כמו שכתוב בש"ך ולא מהר"ש:

(סעיף יג) (א"ח) ויסגנו. ואין זה משום מנטל איסור לכחלה שאסור כדלקמן סימן ז"ט (ס"ה) שאין כוונתו אלא לחקן הדגש כ"כ הארמות חיים: (סעיף יד) (א"ב) חטים מתולעים כו'. ובהגהת שער דורא (ס"י נב ס"ק א' ד"ה שמעמי) ומיאלו בית יוסף (קלה) ד"ה וכתב בהגהות) כתב ושעמתי שאבא מארי עשה מעשה כן כג שהתליעו חטים וזוה להוליכם לנהר דונא"י ולהשליכן ט' ולא רצה להחיר למכרם לגוי פן יאפה פת ומכרנו לישראל משנת מהר"י חיים כהן יב עכ"ל. וכנ"ל סיים וכן קבל מהר"ב ממחרי"ט וכן הביא בחורמ חטאת (כלל מו דין י) על שס מוהר"ם וכן הוא במשנת מיימוני ובאיסור והיתר הארוך (כלל מא דין ה) נשם מהר"מ ודוחק לומר דמהר"א"י פליג אכל הגן רבנא ויעוד דא"כ לא היה לנו למנוח עליו להחיר ונראה לחלק דהגן פוסקים מיימי כשהם מחולעים ברוב נענין דאי אפשר לברון דלו ודאי לא סמכינן אהגן נדדיון שמאל מהר"א"י להחיר דגם מהר"א"י לא החיר אלא נענין שיצרכו קודם הטחינה כמבאר מדבריו בחורמ הדשן (ס"י קע"ח) ובהגהת ש"ד (ס"י מ"ו ס"ק ה) להדיח דלו כיון דליכא אלא ששאל דיש עוד תולעים שס סמכינן אהגן טעמי אכל לא כשמאלא מחולעים ברובן נענין דאי אפשר לברון וכן חילק מהר"ש"ל פ"א"ט סימן קכ"ה בהדיח עיין שס: (ג) בותר צ"חנן. שאין דרך כלל שיטתו המחולעים כי כשפוסקים החטים נמוך האפרכסת כל נקב שיש לפניהם שיכולין לנאח רוחמים וטרמים לחוך דרך דופני האפרכסת

הדברים הנטמנים בתוכו: (לט) כג רבש שנפלו בו נמלים (י"ח) (י) יחממנו עד שיהא ניתך (י"ח) (כח) ויסגנו: יד (א"ב) (א) מהר"ב ממחרי"ט וכן הביא בחורמ חטאת (כלל מו דין י) על שס מוהר"ם וכן הוא במשנת מיימוני ובאיסור והיתר הארוך (כלל מא דין ה) נשם מהר"מ ודוחק לומר דמהר"א"י פליג אכל הגן רבנא ויעוד דא"כ לא היה לנו למנוח עליו להחיר ונראה לחלק דהגן פוסקים מיימי כשהם מחולעים ברוב נענין דאי אפשר לברון דלו ודאי לא סמכינן אהגן נדדיון שמאל מהר"א"י להחיר דגם מהר"א"י לא החיר אלא נענין שיצרכו קודם הטחינה כמבאר מדבריו בחורמ הדשן (ס"י קע"ח) ובהגהת ש"ד (ס"י מ"ו ס"ק ה) להדיח דלו כיון דליכא אלא ששאל דיש עוד תולעים שס סמכינן אהגן טעמי אכל לא כשמאלא מחולעים ברובן נענין דאי אפשר לברון וכן חילק מהר"ש"ל פ"א"ט סימן קכ"ה בהדיח עיין שס: (ג) בותר צ"חנן. שאין דרך כלל שיטתו המחולעים כי כשפוסקים החטים נמוך האפרכסת כל נקב שיש לפניהם שיכולין לנאח רוחמים וטרמים לחוך דרך דופני האפרכסת

מפני קול וגדודו רחמים עכ"ל תרומת הדשן (שס) ולפ"ו נרחיים שאין נשם אפרכסת כגון רחיים דידא היה אסור אלא שאח"כ כתב שס להחיר מטעם אחר שאף אם יטחנו המחולעים נעלים נששים נמוך הקמח ואין זה מנטל איסור לכחלה ד' כיון דספק הוא אם יתעבר שום איסור כלל וגם אינו מכוון לנטל עכ"ל ולפ"ו נכל רחיים מותר וכן משמע מדברי המחבר אך נראה דבמקום שאפשר לטחון נרחיים גדול שיש בהן אפרכסת אין לטחון נרחיים אחרת: (סעיף טו) (א"א) מיני עופות כו'. ומחרי"ט פרק העור והרוטב סימן ט' פסק כהמרדכי (ס"י תשל) נשם רבני חס דמומרים נשמיטה והסכמת הפוסקים כהמחבר וכן דעת האחרונים וכ"כ באיסור והיתר הארוך סוף כלל (ט') (נ"ו) (דן יט) נשם הרבה פוסקים וכתב דהכי נהגינו וכן פסק בחורמ חטאת סוף כלל (מ"ו) (מ"ו) (דן ג): (סעיף טז) (א"ב) בין שהם כו'. משום דנהמה נשמיטה חליא מילתא ואלו שגדלו בתוכם כו' עד שלא נשחטו נאו מאיסור אכר מן החי ושמיטת הנהמה לא מהני להו שהרי יש להן חיות נפשי עלמן ואע"ג דלעיל מותר נשמיטת אהו לעיל סימן י"ג החס מכל ננהמה מחלו (דגרי"ט יו) נפקא (חולין טע). אכל הכא באיסורייהו קיימי. רש"י (פז: ד"ה נשמיטה משמריא): (ג) והנמצאים בדגים במעיהם או בטוחם אסורים כו'. כה דמעלמא אהו לחוכס אכל הנמצאים נהם בין עור לבשר שרי דמהם גדלים וליח נהו משום אכר מן החי דהא דגים באסיפה נעלמא פני להו ועיין לעיל ר"ס י"ג: (מד) ואפילו פירשו קצת וחזרו כו'. היינו כשלא פירשו לגמרי אכל אם פירשו לגמרי אסורים דודאי לא עדיפי מחולעים שנבניה לקמן בהג"ה: (מה) דדעת המתירים. ר"ל לדעת המתירים נכשר לאחר שמיטה לאפוקי היש מי שאוסר. ומ"ש והוא שפירש מת ולעיל סעיף ד' הביא יש אסורים אפילו פירש מת היינו משום דסכנת המתירים עיקר נעניו כמ"ש שס נש"ק י"ב ע"ש:

ביאור הגר"א (לט) רבש כו'. עט"ו וש"ך: (מ) חטים כו'. ע"ש ושם: (ליקוט) חטים כו'. ירושלמי סוף פרק ה' תרומות על מתניתין וטחנן כו'. ואם ידוע כו' ובפרק א' דערלה על מתניתין רבי יוסי אומר כו'. הני אף טוחן כחלה ומחיר מתניתין רבי יוסי דרבי יוסי אומר אף יחבין וילקוט ויעלה באחד ומאתים אמר ר' זעירא ד"ה היא שכן דרך כהנים להיות טוחנין מרומע בתוך בתיהן כו' והביא הר"ש בחורמות שם (עד כאן): (מא) מיני כו'. כמו שבועיקרי ויחיים כו'. (ליקוט) מיני כו'. ומרדכי כתב ריש פרק העור והרוטב סימן תחרי"א עופות הגדלים באילן יש אומרים שאין צריכין שמיטה לפי שאין פרין ורבין ואומר ר"י

(סעיף יג) (י"ח) יחממנו עד שיהא ניתך. ואין כאן מנטל איסור לכחלה שאין כוונתו אלא לחקן הדגש כ"כ בית יוסף (שס ד"ה כתב נא"ח) נשם ארמות חיים (ה' איסורי מאלכות ס"י מב): (סעיף יד) (י"ט) בותר צ"חנן. דהחולעים נרחים נשעת טחינה משס לדופני האפרכסת ואף אם נטחנו הרי הם נעלים: (כ) וכד תולעת שיראה כו'. נראה דהא דשאר מותר הטעם דהא יש ספק ספיקא ספק אין שס ואח"ל יש שס ספק נימוח נשעת האפיה ואין כאן מנטל איסור לכחלה שאין כוונתו רק לאפות הפת ולא לנטל החולעת כן נראה לע"ד:

(סעיף טז) (כ"א) במעיהם אסורים. דמעלמא אהו ונכחו דרך חוטמו נשעת שהדג ניס: (כ"ב) הגדלים בבשר. דנהמה נשמיטה משמריא (והנה) [נהנין חולעים דיש להם חיות נפשי עלמן ולא שייך נהו נשמיטה קיימו באיסורייהו אכל דגים אין לריך נשמיטה על כן החולעים שגדלים נהם גם כן מותרים אם לא שנאו מעלמא להם ומשום הכי גם הגדלים נכשר לאחר שמיטה מותרים: (כ"ג) שמא פירשו מחיים. פירוש נעודם חיים החולעים דלוחס נפלו נשעת הדמה וכמו נעור נשם הר"ש (פ"א"ט ס"י פט) על זה וראוי היה לחוש כשנתן הכשר נקדרה נמים לונגין אולי פירשו לדופני הקדרה ונהגו להחיר עכ"ל פירוש שראוי היה לזמון לחולעים של פירות דלעיל (ס"ה) אוחם שפירשו מחיים

ששמע מאכיו שרבינו חס הצריכן שמיטה וכן א"ל ר' יהודה הלכה למעשה שיש לשוחטן וראיה ממש שם קצ"ו עמוד א' או כלך לדרך כו' אלמא בכלל שאר שרצים הוא הי"נ כו' אבל בשמיטה לכלי עלמא מותר כיון דיש לו סימני טהרה וכן פסק ביים של שלמה שם (עד כאן): (מב) בדגים. עיין תוספות ד"ה קוקיאני וכן פירשו הגאונים וכן כתוב ברוב ספרים להדיא מינם ניס כוורא כו'. בית יוסף: (מג) ואפילו כו'. כמו שכתוב למטה בהג"ה: (מד) והא כו'. כמ"ש בנמרא הכי השתא כו': (מה) דדעת המתירים כו'. אסורים דס"ד:

ששמע מאכיו שרבינו חס הצריכן שמיטה וכן א"ל ר' יהודה הלכה למעשה שיש לשוחטן וראיה ממש שם קצ"ו עמוד א' או כלך לדרך כו' אלמא בכלל שאר שרצים הוא הי"נ כו' אבל בשמיטה לכלי עלמא מותר כיון דיש לו סימני טהרה וכן פסק ביים של שלמה שם (עד כאן): (מב) בדגים. עיין תוספות ד"ה קוקיאני וכן פירשו הגאונים וכן כתוב ברוב ספרים להדיא מינם ניס כוורא כו'. בית יוסף: (מג) ואפילו כו'. כמו שכתוב למטה בהג"ה: (מד) והא כו'. כמ"ש בנמרא הכי השתא כו': (מה) דדעת המתירים כו'. אסורים דס"ד:

בית רביעי שער רביעי

אח רבלי ותר מעליו
 שמיניות
 הסודבק על פניו אבל
 בשלח היה אסור .
 שהאיסור שהוא בעין על
 פני רבלי אינו בשם
 בשריית יום אחר איסור
 טעם שנבלע בבלי אם
 דרכו של אותו בלי שלא
 להשתמש בו ברוב
 כמעט כברי שנותן טעם
 זה טעם כהיה בקדירה
 חבית וכיוצא בו דהיינו
 מותר להשתמש בו
 לכתחילה . ואעפ"י
 שראו בן יוסף לפי
 שאי אפשר לבוא לירי
 ג"ס . אבל אם כלי
 שמשמש בו ברוב
 טעם הוא בקערה
 וכיוצא בה אסור
 להשתמש בו לכתחילה
 לפי שבבר הנבחר שאין
 מבטלין איסור לכתחילה .
 ואפילו איסור טעם .
 ואפילו

האיסורין שאין במשבו אמר כן ולא
 קרובי העירה הראב"ד ז"ל ומאותה ראייה של
 לדבריו שמשב למאזן קישיה מ"ן שנתן בקנקים של ע"ג
 חיתא דבלע משכו יבא מותר ליתן נהוכן י"ן
 לאסור דכל שאינו אסור בהנאה
 אינו אסור במשכו . וכיון שהוא
 אסור כן למה לא השמיע לאזני
 דכל שכן כשאינו בולט כלום השתא
 משהו ממשו אינו אסור קליטה
 כשמו בקנקיות לא כל שכן י"ב
 נארכא וגורא בשמי שמיא חתמה
 ועוד אי טעם קליטה טעם כלבד
 למה יאסור י"ן שהרי אין קליטה
 טעמו ניכר ביין אחר כלל ויותר
 היה ראו לאסור מים שנתן להוכן
 דעתמו של אותה קליטה נכרה כהן
 שהיא מים שגברה בהן קליטה
 נוחין בהן לכתחילה י"ן שאין נכרה
 ככן לא כל שכן . ועוד אלא מלא
 הוא טעם ה"ן כלא ממשו כלל יבא
 אסור וחסר ארבעה היחידהו בגמ'
 לגמרי דהא חיי ורבה אפ"י בנת חיפה דכח כלי ששוחבין
 פסם הי"ן ממה להבדיל בין טוב לרע חיי אסור ורבה שרי
 וק"ל ככח ועוד דקא מיימי לה רבא מדתק טעם שהסיקו
 בכמות של חרומה וחסה בו אם הפה הפה מותרת שאין טעם
 כמות אלא ריח כמות וחס' אפ"י כפי הא יחיד דלא אמר
 אלא בקולב נפשו מותרת נח מיהא מטעם
 מטעם של י"ן נתינת ועושה זה כשואף וקולב כפיו
 מן המטעם שהוא כפיו וכליו וכלו משם אבל קנקים שהלך
 מזה כדבר זה שברי דהא חיי חמה של כמות מטעם דהתם
 מיקל ק"י איסורא כלומר שאין כמות בעין מיקלום הפה
 ממה ועוד שאם חפ"י קליטה טעם יגמר את הכלים וזה
 מוטל יותר להעביר הפסם והרי יותר ממנו ועירוי גם מה
 שחא כמה פעמים ודאי אין המים נבליים בשום דבר
 פעוהא רבתי היא מן כגמ' ומן הכלל העדוה ראייה סמיין
 חדע דלפי' נדשימי אמר דכלפי דלמחר' כפרק אין
 מעמידין ירוקי ודאי לא חייבתי לך י"ן כן כחובתי
 וחירוי דדשימי מאי אמר לכו הויא דמדייתי ומדמדייתו ודאי
 בלעו והחורה היעידה על כלי חרס שאינו י"א מיד דפטו

השתמש בו לכתחילה כיון שהאיסור מועט
 וא"א לבא בו לירי נתינת טעם דתניא בפ' אין
 מעמידין קנקנים של ע"ג חרשים מותרין ישנים
 או מזופתין אסורין כיצד ע"ג נותן לתוכו י"ן
 ישראל נותן לתוכן מים נכרי נותן לתוכן י"ן
 ישראל נותן לתוכן ציר או מוריים ואינו חוששי
 כלומר ישראל נותן לתוכן מים ושותה אותן
 ואיבעיא ליה התם מהו לתת לתוכו שכר
 ואסיקנא דשרי דגרסינן התם רב יצחק בריה
 דרב יהודה שרא לרב חייה בריה דרב יצחק
 למירמא ביה שיכרא אזל רמא ביה חמרא
 ואפ"ה לא חש לה למילתא אמר אקראי
 בעלמא הוא וטעמא דהא מילתא דיין הבלוע
 בכלי דבר מועט הוא דכל שמשמששים בו
 בצונן אין בלעו אלא מועט וכיון שכן וכלי זה
 משתמשין בו היתר בשפע א"א לבא בו לירי
 נתינת טעם ולפיכך אפ"י לכתחילה מותר .
 ולפיכך איסור משהו שנבלע בתוך קדירה או
 בתוך הקנקנים וכיוצא בזה מותר להשתמש
 בו לכתחילה ואפ"י בבן יוסף לפי שאי אפשר
 לבא בו לעולם לירי נתינת טעם . אבל אם
 נבלע בכלי שדרכו להשתמש לעתים ברבר
 מועט כקערה וכיוצא בזה אסור להשתמש בו
 אפ"י בשפוד גזרה שמה ישחמש ברבר מועט
 ויבא

מיס לו לירי ו' מיריים וסעמא דמילתא דין הנבלע ככלו
 דבר מופס הוא דכל שמשמשין בו בלעו אין בלעו אלא מועט וירי
 שכן וכלי זה משתמשין בו בשפע היתר אין אפשר לבא בו לירי
 נתינת טעם ולפיכך אפ"י לכתחילה מותר ולפיכך אפ"י
 משהו שנבלע בתוך קדירה או
 בתוך קנקנים וכיוצא בזה
 להשתמש בו לכתחילה ואפ"י
 יוסף לפי שאי אפשר לבא בו לירי
 נתינת טעם . אבל אם כלי
 שדרכו להשתמש בו ברוב
 כמעט כברי שנותן טעם
 זה טעם כהיה בקדירה
 חבית וכיוצא בו דהיינו
 מותר להשתמש בו
 לכתחילה . ואעפ"י
 שראו בן יוסף לפי
 שאי אפשר לבוא לירי
 ג"ס . אבל אם כלי
 שמשמש בו ברוב
 טעם הוא בקערה
 וכיוצא בה אסור
 להשתמש בו לכתחילה
 לפי שבבר הנבחר שאין
 מבטלין איסור לכתחילה .
 ואפילו איסור טעם .
 ואפילו

האיסורין שאין במשבו אמר כן ולא
 קרובי העירה הראב"ד ז"ל ומאותה ראייה של
 לדבריו שמשב למאזן קישיה מ"ן שנתן בקנקים של ע"ג
 חיתא דבלע משכו יבא מותר ליתן נהוכן י"ן
 לאסור דכל שאינו אסור בהנאה
 אינו אסור במשכו . וכיון שהוא
 אסור כן למה לא השמיע לאזני
 דכל שכן כשאינו בולט כלום השתא
 משהו ממשו אינו אסור קליטה
 כשמו בקנקיות לא כל שכן י"ב
 נארכא וגורא בשמי שמיא חתמה
 ועוד אי טעם קליטה טעם כלבד
 למה יאסור י"ן שהרי אין קליטה
 טעמו ניכר ביין אחר כלל ויותר
 היה ראו לאסור מים שנתן להוכן
 דעתמו של אותה קליטה נכרה כהן
 שהיא מים שגברה בהן קליטה
 נוחין בהן לכתחילה י"ן שאין נכרה
 ככן לא כל שכן . ועוד אלא מלא
 הוא טעם ה"ן כלא ממשו כלל יבא
 אסור וחסר ארבעה היחידהו בגמ'
 לגמרי דהא חיי ורבה אפ"י בנת חיפה דכח כלי ששוחבין
 פסם הי"ן ממה להבדיל בין טוב לרע חיי אסור ורבה שרי
 וק"ל ככח ועוד דקא מיימי לה רבא מדתק טעם שהסיקו
 בכמות של חרומה וחסה בו אם הפה הפה מותרת שאין טעם
 כמות אלא ריח כמות וחס' אפ"י כפי הא יחיד דלא אמר
 אלא בקולב נפשו מותרת נח מיהא מטעם
 מטעם של י"ן נתינת ועושה זה כשואף וקולב כפיו
 מן המטעם שהוא כפיו וכליו וכלו משם אבל קנקים שהלך
 מזה כדבר זה שברי דהא חיי חמה של כמות מטעם דהתם
 מיקל ק"י איסורא כלומר שאין כמות בעין מיקלום הפה
 ממה ועוד שאם חפ"י קליטה טעם יגמר את הכלים וזה
 מוטל יותר להעביר הפסם והרי יותר ממנו ועירוי גם מה
 שחא כמה פעמים ודאי אין המים נבליים בשום דבר
 פעוהא רבתי היא מן כגמ' ומן הכלל העדוה ראייה סמיין
 חדע דלפי' נדשימי אמר דכלפי דלמחר' כפרק אין
 מעמידין ירוקי ודאי לא חייבתי לך י"ן כן כחובתי
 וחירוי דדשימי מאי אמר לכו הויא דמדייתי ומדמדייתו ודאי
 בלעו והחורה היעידה על כלי חרס שאינו י"א מיד דפטו

לעולם אלא בלע הוא דהא חייב דמדייתי ודאי
 חס' מיה לבעי יסורו המים לפי שהן נבלעין בדשימי הקנקים ואל מטעם כמה
 שאמר מה ומאי כחא מ"ן סך דרשי' לכו דרשי' קניא בין אובתי כן חוורי בין ירוקי
 שני ופריקא זה השמישו בחמין וזה השמישו בלען ומחשוב כי הי"ן כיון שהוא יולא
 עין אינו נבלע כלל ואינו כן אלא מפי כמותה אמר שאסור לעולם דכ"ה אינו יולא
 מיד דפטו וכיון אמר שחורין להכשיל בהוכתי וחירוי . וע"י הכשר מים במלוי ופרוי
 ואמר טעמא פסוס דמתן על ידי חמין השמישי' ונסרך ההמן כמותו כרכה
 והחורה שיערה שאינו יולא ממה כולו לעולם אבל י"ן שנבלע בלען אינו נסרך כמותו
 ויולא ממה כן להכשרו ואלו דברים פשוטין שלא חייבתי לך י"ן כן כחובתי
 כפ"י לא פליגי דלכור כלומר חסור עד שיתא ויפרס כלי שמכריסו לקיום מטעם דברי
 שני פעמים אינו טעם מבלעו וכפי הפי' כהנן אלא בלע בולע הוא מן הטעם . וכן
 שניו בענין פהרוח חבית שהיא מלאה פירוה ונתינת לתוך המשקין ושחבו הרי כן
 כפי יוקן ולחלו משקין אחרו כמים וביין וחומץ ואלא כל המשקין פסודים לפי שאין
 נבלעין בדשימי כלי חרס ע"כ והביאה הרשב"א ז"ל בתולין גבי טעם חמשי עיני
 עד כהב בזה פעמים לא עמד טעמא וקבאה מחירי העינים וחס כמותה מחשכי עיני
 הכלל ועיני הלב ולכל מה שהוא פסוס לא השמיח לכתוב ויחזר את פנימיהן כל רואה
 יוכי' ע"כ שם עוד כהב החכם שהמחנה שמשגנין בה וכו' : אמר הכותב המחבר
 אומר דברים של פעם שאלו הוא משיבו דברי הכאי וכי האור רואה פני השטות מקום
 שהכשר נהון בו וכן בלשכלה הא אינו אלא כל שהאור מהלך תחתיו ואין בחוכו מעקן
 להרפיע ולהגליש הכח שלא יסתר' הבלע בתוך הכלי והסופחה שאמר מדברי
 המחבר למד שהביאה ודחאה וכן שט בחוספתא מחמי מתיין והסופחה שאמר מדברי
 מדיין ברוחמין וכהב המחבר שאפ"ה גדלה שאין סומכין על היתוספתא שא"כ
 מפני שהסרו ממנה הסוגיין כשהביאה בגמ' . עוד אפשר ל' דסוגיין ששט בהוספת'
 כשריה כתי קומקומטין ומחמי מתיין שדרכן למנן בשמן מרובה כדרך השמים עשין
 כן היום שמתאלין המחנה בשמן ומסגנין בחוכו הדגים וזה בניבוי כמחמי מתיין
 ודי כהנלה : ע"כ שם כחב שהשפוד כו' : אמר הכותב מ"ש בזה המחבר
 מדברי הראב"ד ז"ל הוא שכתב בספר איסור משכו וגם הרשב"א ז"ל כ"כ בתולין

מפני בלע כלל הם נאסרין אלא מפני קליטה שקליטין טעם הי"ן וכשואף כפיו
 י"ן חרס בלא הכשר קולט גם כן מטעם זה ואין בו משמש של חירוי כלל ולפיכך
 הסורכו כתי' והיחידהו כהנא וחס' ליהכנה בגופו משח"ב בעלמא ונחמרי
 ביין המים הכשר להם שנסקייקומטין עשמו וקליטה זו הילכך לא תשיב כתי'
 איסורין כיון שאין בו מטעם של חירוי כלל . עוד אינו אסור שאין דין חסור
 בעולין לכתחילה אלא במה שמתקיים החירוי כמותו כמותו נבילה וחירוי לחי'
 אוכל של היתר שאפ"י שיש בו ששים של היתר מ"מ האיסור קיים ושמו ע"י
 דעיקרה אוכל והשתא מול אבל י"ן במים שהוא נפסל לגמרי קיים וישנו ע"י
 מועט לתוך ששים של מים שחור לבלע אפי' לכתחילה הא למה זה דומה לפי ששם
 להכסיד טפה של נבילה עד שהכא פנומה שריא בעין שטרתי מותר לו לפסות
 ולח"כ מותרה לו ואלו דברים ברורים מאירים עייני' ע"כ כ' החכם שהמחבר
 דינו כלשכלא שחמשיה ע"י האור דעמיס' שהשקן כלה והויא כחשמי' ששם
 ידי האור ואינו נכון שאין דבר תלוי במשפחה בו ע"י משקן שאלו כל להשתמש
 דבר האסור בזרה בלא משקה אינה אף בה ליתן ככך אלא שדבר תלוי ברשי'
 פני האור כל שרואה פני האור לרין ליתן וכל שאינו רואה פני האור
 דינו כהנלה ולא שינו ליתן אלא בשפוד ואסכלא וכן הדין בליש ליתן רואה פני
 האור ודין כהנלה וכן אמר בפ' בחוספתא לענין מחנה : ע"כ כחב שהמחבר
 שלטו שולין בו כשר שהשפוד אסור דכי חיימא כשרא דליב דמה ובלע שפוד
 בין מחתי כשרא בין מאבראי דהא שפוד של מחנה חס מקנתו חס כלו ולפיכך
 אין חרס רשאי להשקות הללי על נב השפוד ואפילו רגע אחד אלא ששם
 שמוציאו מן האור שולף הכשר מעל השפוד ועד שהוא זה ופולס אינו בלע מן
 השפוד דאי שביק ליה עלוי שפודא הדר בלע כשרא מיידי דהא חמייני ריבא
 ע"כ ואי אומר לא נתינת טעם שאין חרס חיימא כשרא ומועט לחכמים שיאסרו ל'י
 ולא להביא מחשבות אלו ודברים תורה למלאכי הכרה ומועט לחכמים שיאסרו ל'י
 שיהא הללי חביב עלוי שיהא ללוי ביותר עד שיתייבש ח"כ בזה לאתרי שיאסרו
 מן האור נאסר שאין כהן ליהי טעם שיהא הוא אומר ששפוד שהוא זה ופולס
 אינו בלעו ומ"ן השפוד שברי זה ככר בלתי פליטתו אלא דכיון דקייילי דה
 שכלו אינו עובר עליו והרס כיון שנתחמם חביב מבישל כדמחמם כמחנה
 והללי לחתו ששפוד שמהבשל על ידי האור וקייילי גורא משאב שאיב ודמל
 על ידי האור שדקדוקין אלו אין להם שיפור ואין חרס יכול לעמוד עליהם .
 בשפוד בשפוד שהשפוד בלעו מדס ועכפ"י פלע נמוך ע"כ ומיהו חס עבר ועשה ל'ן
 משערין

האיסורין שאין במשבו אמר כן ולא
 קרובי העירה הראב"ד ז"ל ומאותה ראייה של
 לדבריו שמשב למאזן קישיה מ"ן שנתן בקנקים של ע"ג
 חיתא דבלע משכו יבא מותר ליתן נהוכן י"ן
 לאסור דכל שאינו אסור בהנאה
 אינו אסור במשכו . וכיון שהוא
 אסור כן למה לא השמיע לאזני
 דכל שכן כשאינו בולט כלום השתא
 משהו ממשו אינו אסור קליטה
 כשמו בקנקיות לא כל שכן י"ב
 נארכא וגורא בשמי שמיא חתמה
 ועוד אי טעם קליטה טעם כלבד
 למה יאסור י"ן שהרי אין קליטה
 טעמו ניכר ביין אחר כלל ויותר
 היה ראו לאסור מים שנתן להוכן
 דעתמו של אותה קליטה נכרה כהן
 שהיא מים שגברה בהן קליטה
 נוחין בהן לכתחילה י"ן שאין נכרה
 ככן לא כל שכן . ועוד אלא מלא
 הוא טעם ה"ן כלא ממשו כלל יבא
 אסור וחסר ארבעה היחידהו בגמ'
 לגמרי דהא חיי ורבה אפ"י בנת חיפה דכח כלי ששוחבין
 פסם הי"ן ממה להבדיל בין טוב לרע חיי אסור ורבה שרי
 וק"ל ככח ועוד דקא מיימי לה רבא מדתק טעם שהסיקו
 בכמות של חרומה וחסה בו אם הפה הפה מותרת שאין טעם
 כמות אלא ריח כמות וחס' אפ"י כפי הא יחיד דלא אמר
 אלא בקולב נפשו מותרת נח מיהא מטעם
 מטעם של י"ן נתינת ועושה זה כשואף וקולב כפיו
 מן המטעם שהוא כפיו וכליו וכלו משם אבל קנקים שהלך
 מזה כדבר זה שברי דהא חיי חמה של כמות מטעם דהתם
 מיקל ק"י איסורא כלומר שאין כמות בעין מיקלום הפה
 ממה ועוד שאם חפ"י קליטה טעם יגמר את הכלים וזה
 מוטל יותר להעביר הפסם והרי יותר ממנו ועירוי גם מה
 שחא כמה פעמים ודאי אין המים נבליים בשום דבר
 פעוהא רבתי היא מן כגמ' ומן הכלל העדוה ראייה סמיין
 חדע דלפי' נדשימי אמר דכלפי דלמחר' כפרק אין
 מעמידין ירוקי ודאי לא חייבתי לך י"ן כן כחובתי
 וחירוי דדשימי מאי אמר לכו הויא דמדייתי ומדמדייתו ודאי
 בלעו והחורה היעידה על כלי חרס שאינו י"א מיד דפטו

משרג שריג אט רואין כאלו כל הדם שנפלט מן השפוד כאלו כלו לאתרי כ"אור
 ע"כ כחב שאסור להפך בו כשר שמתחנה בשפוד וכן אסור לגזר אה הקדירה בשפוד
 שהשפוד כאלו כלו לאתרי כ"אור ע"כ כחב שאסור להפך בו כשר שמתחנה בשפוד וכן אסור לגזר אה הקדירה בשפוד

משרג שריג אט רואין כאלו כל הדם שנפלט מן השפוד כאלו כלו לאתרי כ"אור
 ע"כ כחב שאסור להפך בו כשר שמתחנה בשפוד וכן אסור לגזר אה הקדירה בשפוד

משרג שריג אט רואין כאלו כל הדם שנפלט מן השפוד כאלו כלו לאתרי כ"אור
 ע"כ כחב שאסור להפך בו כשר שמתחנה בשפוד וכן אסור לגזר אה הקדירה בשפוד

ביאור הגר"א

ציונים והנהגות על פניו
בן צ"ל ומוזנאגה פסי
קליז ס"א, איכ היה פון
מקומות האלה ז"ל
ומ"ש הג"ח ופי (ויה):
בן ועיין ק"י קט מש"ז
ק"ק לה ר"ה והנה:
כ"ד עיין מש"ז ק"י לה ק"ק
ד וק"י לה ק"ק:

בטל אפילו בפחות מסי כיון שהוא מין במינו ומ"ש בתוספתא הג"ל
עד שתריבה כר והכל בשידע מיירי דבלא ידע אוסר הכל כדינו במאה
ומאתים ומשהו וסי וכוה יבא הכל על נכון והנך דגידולי היתר כר
ונפרצה א"ל גזר כר המעביר כר לא כתירוך המרדכי בלא ידע דכל
המתניי שמתן כידע אלא דגידולים שאני כיון דממילא קא רבי כבבת
אתת דמי ולכן לא אשכחן לאיסור רק בגידולין. ותוס' תירצו כיון
שהוא בלא הפסק כבב"א דמי: (טז) כוית חלב כר. כמ"ש בפ"ה
דתרומות הגביזה ונפלה למקום אחר כר חכ"א אין מדמע אלא כר.
ר"ל ומתיר לגמרי דלא כפירוש הרמב"ם שם שהוא חמשה וכבר
הקשו עליו ואף לכתחלה מתיר כמ"ש בפ"ט דכלאים צמר גמלים
וצמר רחלים שטרפן כר: (יז) אם נבלע כר. כמ"ש בעי"ז לי"ג כ'

וכמ"ש בירושלמי פ"ה דתרומות אמתיי הג"ל עד שירבה כר א"ר
יוסי ואת אמרת דבר שהוא בטל דבר תורה מעורר את מינו לאסור
וכן יבש יבש וכן לח בלח מין בשאינו מינו עד סי דטעם כעיקר
דאורייתא ומין במינו ברובא אבל בסי שהוא דרבנן אינו חוזר ונייער
אם ידע וכן כל העולין במאה או מאתים או במשהו כולן אין חזרין
ונייער כיון שהוא מדרבנן ומ"ש בגטין ג"ד ב' (ות"ל סי ק"א סי"ר)
וכן בתרומה ועולה א"ע"ג דילפינן מקראי אסמכתא בעלמא הוא
כמ"ש תוס' כ"מ נ"ג א' ד"ה ועולה כר והאיה דב"ש יליף בב"ח
מק"ץ מעולה ולא פריך שכן צריכה א' ומאתים וכן כפי הערל דחשיב
מתפ"ז ולא חשיב שעולה במאה (ותבנית' שם שד"ב ריחא ואנן מטרדין)
ח"ש התרומה מעלה כר העולה מעלה כר ובפ"ה דע"ז ראשון ראשון

הירדשי רע"ה

למ"ש הר"ן (נדרים דף כ"ב.) דלש"מ תוד אפילו מבש"מ לא בטל
ואיכ"א אם נחמדי-חלב במים חסור לערבו עם בשר ל"ה הולך הא"ה
להשמיטנו דענו וכן נראה למ"ש דעת המחבר (דמ"י ל"ה) אכל עכ"פ
להארי"ף קס הדיון דלש"מ לערבו עם בשר ולהארי"ף קשה לי לוף יתכן
מתניי דכלאים (פי"ט ה"א) למתן גמלים ומתן רחלים והא' החס' הו"ו נ"ס
כ' היתר נהמיר דטוב לתפרו שלל נשמתו ואעפ"כ בטל וי"ע:

ז' וכו"ג אפשר להקל. ומיזשלמי (פי"ב דעולה) וסוף כ"ל א' מתני' או
ידיעת מינו תשיב ידיעת נתיים או דוקא ידיעת בעלים ולא אפשר
ועי' בספר הארוך מש"ך (ק"י ל"ד): (ח) משום דלקמן סימן רצ"ט
סק"א. זה פתוה להא' חלדנה דהתם איתא למתן גמלים ומתן
רחלים שעצמן זה כה' אם הרכו גמלים בטל המתן רחלים ומותר
למתן נשמתן אבל פלמת נשמתו לקי"ת נדלוו הו"ו חזק מן דהא'

באר היטב

ביטול קמ"ל דהוא לא אמרינן כן עיין שם ובת"ח כתב דאפילו
לכתחלה מתיר ליתן המים בקורה של בשר כיון דכבר נתבטל:

(יז) בבשר. כתב הש"ך וא"ל משיטא דהא כל איסור בטל בששים יש
לפרש משום דבסימן רצ"ט יתבאר דגבי היתר כהיתר לא שייך

פתחי תשובה

(ח) אם נבלע איסור מעט. עיין בתשובת שער נפתלי מק"י ז' ע"ד ק"י וי"ל מ"ש כה':

משבצות זהב

ש"ר. וכ"כ הרא"ש בעי"ז שם (פי"ב סי' כ"ט) דבטלו משעמינן (וחולק
ארש"ב"א דדי בקליפה) אללל דפגוס מעיקרא הוא יע"ש. ודעה
הג"ו דכ"י הפרישה נתימן קכ"ב אות ב' (בדרישה) הראש"ב"א
קובר האין פוגמין מים ושאר משקים אללל מוטלון כר, דהא
בתיב"א דף קכ"ה ב' (ומ"ש קמ"ה ט"ס) כתב כל הכלים משמע
אפילו שדרכו להשתמש מעט ועי"כ הטעם דשוגמין, אם כן קותר
הראש"ב"א מ"ש דכ"ף קכ"ו דהטעם משום לאי אפשר לבוא לידי טעם.
ופי תימא כיון דקובר הראש"ב"א דפגוס און בלוע דק כ"כ ויש בכלי
אפילו קטן ק"י נגד הקליפה כמ"ש הג"ח בפי"ט אות ס"ה, ואפילו
שימש בתקלת כלי אפשר דבכנסו און מפליט בכל הכלי, עש"י
ק"ה (ומ"ש ק"ק א' וס"א אב"ח, זה אינו דהא כתוב דכ"ף קכ"ו א'
דהיתר הוא [משום] דרכו להשתמש בשפע משמע בל"ה אסור
ואוף המתיר דכ"ף קכ"ה ב' כל הכלים: ועל מה שהקשה הראש"ב"א
דכ"ף קכ"ו ב' (ו': ד"ה שולחנ' שטולן) לא"כ להשתמש יין תויר' לרש"ב"א אף
שאין אוקר בהגלה אוקר נמשהו, והוא בתיב"א קמ"ט א' (ומ'
ה ש"ה כ"ט): דקנקנים. ועיין ש"ך בקימון קל"ז אות ג' כיון
שהיין תחילתו אסור בהגלה אוקר נבלוע נמשהו ועיין שם:
יש לראות לנאורה הר"ב ז"ל זוכה שטרא לבי תמי דלאן
לא הגיה כלום ובת"ח כלל פ"ה דין י"ב משמע דעתו כן.
ואם כן בקימון קל"ז ק"ד דמותר ליתן מים או שאר משקין הא'
יין אסור ושתיק הר"ב, והא' למינן קמס ייבס בסי' כמבואר
בקימון קל"ד ק"ב בהג"ה נ"ו, אם כן ה"ה יין כקוסית
הרא"ה ז"ל, וכמו שהגיה בקימון קל"ז ק"א, וכמ"ש הג"ח
בקימון ק"ט אות ס"ה. ואולי הג"ו קובר דמתקמח' און
ששים נגד קליפת הקנקן. ועיין בקימון קל"ד בט"ז אות ז'.
ול"ע מ"ש דהאין מנטלון לכתחלה והא' מים מותר ליתן לכתחילה
לכלי נוח וסקלה היין כמו שאינו כר. ועמ"ש לקמן דכ"י הג"ו
בקימון קל"ז ז' יעוין שם. ומה שיש לעיין דכ"י הר"ן שהגיה
הג"ו על הגזר דכ"י הר"ן שמשמע דהא' דמותר לקנקנים
בקליפה, הוא דמהתירו ליתן מים ושכר לקנקנים משום משהו
מנטלון בכלים ומש"ה מהג"ה קליפה לאיסור משהו, אי"כ הגזר

(פ"ו) אם נבלע. עי"ז. מתני' ט"ס נכאן דנרים קושי ההבנה אבאר
על הקדמ': הגה הראש"ב"א בפרק קמ"ו ב' (וכ"ד ע"ד ט'). חזיק
דון, אפילו נבלע איסור תורה נבלו והוא מוטע שאי אפשר לבוא
לידי נתינת טעם ש"ר. והמתוון כה' דודאי איסור צפון אסור
לבעל ולהוסוף אבל בלוע נבלו שאין כוונתו לבעל אללל לבשל
כתובו לא מקרי מנטל. ומיהו כיון דאפשר שלל להשתמש בכלי זה
ואין הפקר חובלון אקרינן לכתחלה כמ"ש הג"ו בקימון קל"ז אות
ד' ולעיל אות ז'. ודבר זה לא מייבטע' למ"ד האין מנטלון הוה
דרכו אללל אפילו למ"ד און מנטלון תן התורה אפשר בכלי דהאין
מכיון הוה דרבנן שמה פשע אחר יתן טעם, ומש"ה בל"ס דרכו
בשפע שאי אפשר [לבוא] לידי טעם לא שייך למיזגר. ולמד זה
מגי"ז לי"ג ע"א [קנקנים] כר נותן לתוכן מים-כלומר ושותהו
עשה כלומר דה"י פירש שם מים תלוי ועי"ז. ודומיל דקופח
ז"ר ומוריס הוה הכשר לז"ר שורף היין בתקומו, אי"כ און רחיה
מכאן. ועיין בתיב"א דף קכ"ג א' (וכ"ה ע"ד ט"ט) הביא פרש"י
ונתן מנטלון לדבריו דל"ל להו עם ז"ר דבהאבין קעסא, ולבאן
כמ"ד הראש"ב"א דנראה לו דבתיבתא תרתו קמתי נותן מים ושותה כר,
הי שהראש"ב"א עלמו כתב כל זה. והפרי"ח בקימון קכ"ב ב"א אות ג'
הקשה תריש"א לקיפ"א והי שהראש"ב"א כתב כל זה דכ"ף קכ"ב
וכדעתו. והתוס' צעבורה וזה לי"ג עמוד ב' ד"ה שר"ה ה"ה
מים, וזה כפירש"י דל"כ מים החזר בפירוש להתיר. ומיהו
בתיב"א קכ"ה א' (וכ"ה ע"ד ט"ו) כתב בשם תורו רבינו יונה
ז"ל דדי בקליפה דפגוס און מבלוע יותר מתיק ומש"ה שנינו
ישאל נותן מים ואינו מושג, כלומר ומשתמש בהם ע"י מים
ואע"פ שיון נפלגו למים וקוי"ל און מנטלון איסור, הא' שרי לפי
שיין מוטעו אי אפשר לנתינת טעם ומותר לבעל לכתחילה עכ"ל.
הנה כאן פירש רבינו יונה ז"ל כמ"ש מים ע"י עיניו. ח"ש
משתמש בהם על ידי מים. ובהר"ן פרק און משמידין מנואל ויתר
דכ"י ונה קובר כמ"ש. ודוק לה דהתום של תלוי מותר, והא'
און מנטלון כר. ואוף שיהיה אפילו לשי"י עכ"פ מוכח מהא' דשרי
דיתן שכר היינו לשתות האכר ומ"ש הפרי"ח בקימון קכ"ב אות
ג': והט"ז הקשה דלמח' משום דשאר משקים פוגמים ומש"ה

שפת דעת

לחם יהודה. ומ"מ קשה פשיטא דאי נמי דלא בטל היתר
בהיתר אפילו הכי עכשיו בטל הוא ריש כילה, ובשלמא אריה
אשמעינן דלכתחילה מותר וצ"ע: (כג) אם. עש"ד, ובסימן
קכ"ב אות ג' פסק כה"מ דאסור. ובקדירה שאינו כח יומא
ואיסור מעט אפילו הכי אסור, ועמ"ש בפ"ט אות ט"ז וכאן
אין להאריך, ועמ"ש בסימן ק"ג וקכ"ב בדיון נותן טעם לפגם
יעיין שם:

(ככ) ואחר כך. עש"ד, והם דברים פשוטים ולא דמי לשעטנז
דשניהם היתר ואחד מחוק חבירו כר, ולהר"ן בגדרים (נב).
בדבר שיש לו מתירין עיין סימן ק"א (ט"ז סי' יב) [וסימן]
ק"ב (ט"ז סי' ה) א"ש דאשמעינן היתר בהיתר במינו לא בטל
ובאינו מינו בטל נ"ו, ומה שכתב הש"ך לכתחלה, היינו ליתן
לקדירה אבל לערב החלב עם המים ליתן בבשר אסור כמו
שכתב הצמח צדק סימן פ' ס"ג, וכבר ביארנו לעיל דלא כבית

לח

טורי זהב

יורה דעה צט ק הלכות תערובות

טורי זהב

באר הגולה
ה מקנת הנמי אמנה
נדו הגשה שנתשל וכו'
חולין ק"ד :

גדול מרבכה תניא
ק א עין תמכת נבל
תניא נקונה תמקו
הן ק"ד ו ע"ג תמק
ד"ה קפן אחד מן האונים
דוקי. טוב מלמדי פני
הש שכלל גם כן דמי
התוק הגיל ותמה עליהם,
ע"כ:

גליון מהרש"א

יו להשתמש בו בשפע
היתר מותר. ע"י גליון
שמן ד"ב ש"ד ס"ק י"ט:
יס' להשתמש כוללתחלה.
כתב בחשובת ד"צ ס"י
עלה ד"ו סוף ע"ג כיון
דרבם חלקים אף דמסק
הש"ע כמותו אין להוסיף
ללמוד ממנו לשאר דברים
כגון לתיר ליתן קצת חלב
ליין ללבו ולומר ולא
חיישין דלמא אתי לתנו
לבשר משום דגם אם יתן
חלב הרבה כיון לא יבוא
לידי טעם דהא חלב פוגם
ביון:

כ והכי קי"ל לחומרא
דלא מהני כלי גדול
במקום שאין. יש לשיין
אם מהני בכלי גדול
להשתחו עד ירה איתו כן
ימו ע"י ש"ד ס"ק י"ב
ס"ק דאלי כיון דגם אם
מקמי בו בערו כן ימו
אינו אלא משום גזירה
דלמא ישמש בהיתר טעם
הוי גזירה לגזירה ע"י גליון
ס"ס ע"ב:

ק א בריה דהיינו. ע"י
ס"י ק"ד בס"י ס"ק
וע"ש בבאר היטב
במהדורא בתרא ע"י ס"ק
ס"א ב"ג"ה:
כ כגון ביצי פסק טריפה.
ע"י גליון ש"ד ס"ח ס"ק
וע"י גליון ש"ד ס"י פ"ו סוף
ס"ק י"ד:
ג כגון נמלה. אף דהי טעם
פגום ע"י בגליון הגתה ס"י
ק"ג ט"א:

הנהגות והערות

יג) פירוש בקידוק הטעם
הב, (מהר"ש העליר):
יד) עיין בגליון רש"א
שמשקס אי יכולין
להשתחו עד שיהי אבי,
ועיין בפרמ"ג ש"ד סוף ס"י
זה שאמר, אי"כ אמר
להשתחו אבי, האפשר
ככלי חסד יקדים שהוא
הפסד מרובה, עיין פ"ח
רש"י קב"ב יש להחזיר
בב"ג, יש לעיין בכלים
הנקראים כליא גשעירי
שאין להם תקנה עיין מש"כ
לעיל סוף ס"י צב דהוי
כדיעבד, וע"ז ב"ה, אבל
בקדירה שאינה לא של
כשר ולא של חלב הנקרא
מארוט שמיחו למי, ב"ה
שפיר יש להחזיר בדרבו
להשתמש כשפ, אחר
מפ"ש ע"כ, (לחם
שלמה):

דמי הרשבי"א דקני בקליפה הא הכי מלי סתרי אהדדי לאי קיימא
הא דקני בקליפה תמילא לא הוי רק איסור משהו לא קיימא הא
לחולק עליו כמה שהתיר איסור מועט ככלי שמשמשין בו
בשפע. והגאון לע"ד לתוך הכל על כנו גם מה שהקשה ב"י

(ק"ל: ד"ה ותי"ש רע"ב ואין מראה) על
הטור כפי ק"כ לאין קושייתו
קושיא כלל על הרשבי"א דעל כרחק
לא שרי אלא לפי שאינו מלוי כדבר
מועט ומה ענין זה לקדירה כן יומו
(ושאלו כן יומו) כ"ו שנתנו לבשל
כ"ו וכו' ע"כ. ונדלוי ראוי לתוך
דמי הטור תקושיא של ב"י כ"ה
הא"ך דיתה אוחס רבינו הטור
להדדי וההפך הוא לפנינו בתחילת
העיון. ע"כ נראה לי לשיטת
הרשבי"א שיש לפנינו שני קושיות,
האחד למה התירו לתת שאר
משקים הנקנים של גוי כ"ה יש
לתוך מפני שהם נתנו טעם לפנינו
אלא דקשה קושיא אחרת הא על
כל פנים אין תבטלון איסור
לכתחלה ובהך שאלתה מערב
האיסור בהיתר ופוגמו אתה
תבטלון לאיסור וכ"כ זה אסור הוא
ועל זה תירך דלכא לא הוה אלא
איסור משהו ואי אפשר לבוא לידי

נותן טעם ע"כ תבטלון אותו וכיון שגאון לתירך זה קטירה ליה
הרשבי"א ורבותיו לאין תירך שזכרנו בתה שהוא פוגם אלא
אפילו אינו פוגם כגון חלב דם מותר כ"ה כיון שאי אפשר לבוא
לידי טעם כיון שהוא כלי גדול ואין אנו נריכס לתירך
דפוגם י"ו אלא אם הוא ככלי קטן ליש לגזור כ"ו שח"א שיתמש
בהיתר מועט כ"ה מהאי תירך דפוגם וע"כ כתב הרשבי"א כל הכלים
שנתן גוי לתוכו יין מותרים בשאר משקים הרינו אפילו קטנים
מטעם שהם פוגמים וס"א אין שייך לגזור משום שח"א שיתמש
תמועט ויבטל איסור לכתחלה לאין שום גזירה מלך איסור ז'
לאין תבטלון אלא הגזירה היא משום שח"א יבוא לידי איסור של
נותן טעם ובהי מהאי תירך דפוגם י"ו וע"כ כתב הרשבי"א כ"ה
ועתמא דהא מילתא דיון הגלוב ככלי הוא דמי מועט וקיים כ"ה
ולפיכך מותר אפילו לכתחלה כוונתו כ"ה ולענין טעם ההיתר
היה לנו אפשר לומר מטעם שהם פוגמים אלא דלס כן היה על
כל פנים אסור לכתחלה כיון לאין תבטלון איסור לכתחלה על כן
אני תפרש הגעם דלוינו אלא איסור מועט משום הכי מהאי אפילו
לכתחלה כ"ה שהוא כלי גדול ועל זה הקשה הטור ב"דך זה דודאי
קושיא לאין תבטלון יפה אחרת כיון שהכלי גדול דכ"ה אין שייך
שום גזירה דלא על כל פנים פוגם הוא י"ו אלא לאתה כ"ה לתוך
גם קושיא הראשונה כ"ה לענין היתר וכ"כ לשאר איסורין כגון
חלב דם מהאי קטירה זאת ח"ה אינו דכיון לאין תירך ר"ה ר"ה

טעם:
סימן ק
בריה אפילו באלף לא בטיל. וכו' ד' פשיטת:

א (א) א א בריה דהיינו (א) ג כגון (א) נמלה

הגמרא על זה והגמרא אייזי מדבר שפוגם מנא לך לומר באינו
פוגם תמאי כלי גדול דלמא החס גזרין גם כן משום היתר
מועט כדגזרין בקדירה שאינה בת יומא וע"כ שיש לחלק בין
גזרות אלו מלך מלוי כתי"ש ב"י מכל תקום קשה מנא לן לחלק

בשאלת א"ס היה מוכח מן הגמרא
היימי מוכרח (הגהות ה"ט"ו) לחלק
ביניהם (ע"כ) מה שאין כן עכשיו
דודאי יומא כ"י היכי דגזרין באינה
כן יומו גזירה מחוקה קל ומותר
לגזירה מחוקה כאלה ומנא לן
לחלק ביניהם כאלה לפי זה גם
הטור קטילה ליה התירך של
הש"כ דמאי כלי גדול לענין שאין
תבטלון איסור לכתחלה כיון דלוינו
אלא תמאי והיינו בתמאי דפוגם
אבל בתמאי דלוינו פוגם לא מהאי
כיון דלוינו על כל פנים למיזנור
משום הכי שפיר כתב בס"י ק"ה
דמאי קליפה כיון שאינו אלא
משהו וקליפה ע"כ פגוע דשח"א
ישתמש בתמועט דהא שם קאי איין
כיון דלוינו פוגם וכיון שהטור
והר"ן חולקים על הרשבי"א והס'
בתמאי ראוי להתמיר ממוטם ללא
מהאי כלי גדול אלא בתקום שהוא
פוגם דכ"ה שו"ס הטור והר"ן גם

הרמב"ן (עמדה זה ל: ספריה הי"ג וכו' פסוק ס"ל כ"ר"ן כתיבתי
בתה"א (ק"ד ק"ה"ה) (כ"ה ש"ו ס"ו): לאין קליפה תמרת אלא
שתה"א כתב עליו ובס"ל דכ"ה"ס שומעין להקל זה אין שייך כלן
לענין איסור תורה כגון חלב דם שאין שם פגם דגם כ"ה המיר
הש"כ ורבותיו ולהרמב"ן והר"ן והטור ואסור כ"ה וסומעין
לח"ס כיון שהוא של תורה ובאמת קבדת הטור שזכרנו הוא נכונה
מלך לאין מן הגמרא שום ראייה להיתר אפילו ככלי גדול באיסור
שאינו פוגם דגמרא לא מהאי כלי גדול אלא לענין פוגם ושלם
הקשה הא אין תבטלון לכתחלה. כ והכי קי"ל לתומא י"ו ללא
מהאי כלי גדול בתקום שאין פוגם כתיבין ור"ן והטור והרש"י
כ"ה וע"כ מו"ח ז"ל (כ"ה כ"ה ק"ב ס"ה) ועל הגלוב (ס"ו) ז' א:

ק (א) בריה דהיינו כ"ה. משניות דכ"ה שלא תהיה בטילה
היא מדרבנן דכיון שזמן התורה יש חשיבות דלוקין על
אכילתה אפילו היא פחות מכוית דהא קתמא כתיב (ויקרא י"ח ח)
אלל מיכיס עמאים לא תאכל אותם אפילו הם קטנים ע"כ
החמירו רבנן בתערובות שלהם אבל מן התורה היא בטילה כשאר
איסורים וכ"כ לענין ספק אי הוה כ"ה או לא הוה ספקא דרבנן
ובטל וכן ככל הדברים לחמירו לקמן שאינם בטלים כגון ראוי
להתכבד או דבר שמתנין אבל אי הוה ודאי כ"ה או לא הוה
כאוחו כלי עצמו ול"ד לקנקנין כמ"ש שם אקראי בעלמא הוא דמי
לבבא ראשונה שדרכו להשתמש בשפע דל"ג שמא ישתמש במועט:
ק (א) כגון נמלה. ר"פ"ג דמכות י"ג א:

נקודות הכפף
ז) האריך מלך וכבר כתבתי כן בקצרה לקמן סי' קכ"ג ס"ק ג':

ביאור הנר"א

איבעיא להו כ"ה ותוס' ד"ה שרא כ"ה וכתב הרשבי"א משום דהכלי
תשמישו כצונן ואין בלוע כ"ה אלא דבר מועט ומשתמשין בכלי בשפע
וא"א לבא לידי ג"ט אבל יין אסור דבמשוה וע"כ א' במתני.
וכ"ה מתוך קושיית תוס' דפסחים ל' א' ו"ה לישניהו חימא כ"ה
דאע"ג דשימוש המזן הוא כ"ש מ"ש השימוש בו בשפע אלא שהתמך
בתוכו מעט א"א שהכל ג"ג כיון דהתירא כמ"ש תוס' סוף ע"ז
ובמש"ל ס"י צ"ד ס"י. ו"ש בקדירה כ"ה היא דפסחים או קנקנים
כ"ל ודלא כתיבין תוס' בפסחים שם ופ"ה הר"ן יוסף כ"ה דהא ב"ה
דע"ז (ס"ח ב) מספקא לרבא אי ס"ל לרב נטיל' אסור או מותר וע"ש
בתוס' שדחוק ו"ש ואפילו כ"ה יומ וכן שלא כתיבין השני שם בשם
ר"י משום דחשיב דיעבד כיון שא"א בהגעה דהא קנקנים אפשר
בהגעה ועירוי ו"ש בקדירה או בתוך עוקבים אלא שחנ"ס ס"ל דהא

באר היטב
(יח) להשתמש. וה"ט"ו חולק על דין זה ומביא כמה ראיות דלא אמרינן כן אלא במקום שהוא פוגם גם כן הכ"ה הלבוש ע"ש ועיין
בסימן קכ"ב ס"ה:

פתחי תשובה

ק (א) נמלה. עיין בספר כרתי ופלתי (סי' ז) שלמד האתר על
כתלים הגלולים בפירות וקמח שאף אם פירשו בטילים כ"ה דהיי
הא דכ"ה אינה בטילה דוקא כשהוא אסור מתחלת כתיבתו ונמלה

ד כתב הרשב"א איסור מועט וכו' ואינו נראה להתיר מקצ' וחומר וכו'. ומימה מי הגיד לו לרבינו דגזירה שאינה בת יומא אטו בת יומא נשמי קדרות אמרו הלא נחמד קדרה נמי איכא גזירה דילמא קסבר שאינה בת יומא היא והיא בת יומא דעביד אינש דקטעי בן שש לשבע כדליתא פ"ק דפסחים (א:—ג:) אבל בכלי שאין דרך להשתמש בו צהיתר מועט אין לנו לגזור אטו שמה ישתמש בו צהיתר מועט כיון דאין רגילות להשתמש בו צהיתר מועט ואם כן מלד הסגנא אין מקום להשגת רבינו כלל אכן דין זה שפסק הרשב"א לא פסקו אלא מכח הראיה שהביא מפרק אין מעמידין (ג.) דמניא הסם קנקניס של גוים גוי נותן לחוכו יין ישראל נותן לחוכו

מיס או ליר ומוריים ואינו חושש כמ"ש בית יוסף והר"ן ז"ל שם בדף שס"א (יג: ד"ה אינעיא) השיג עליו דהסם לא משום שהאיסור מועט בטל ברוב היתר אלא משום שהמים והליר והמוריים מפיגין טעם היין כאלו שורפין אותו במקומו אבל צהאר איסור מועט כגון נבלה וחלב ודס אין היתר בעולם להשתמש בכלי צהיתר מרונה לכתחלה כדי לערב האיסור צהיתר ולנטלו גם הרא"ה נספר דק הבית (לו:—לס) השיג על הרשב"א מטעם אחר ואע"פ שהשיג עליו צמשרת הבית ואמר שגם הראב"ד פסק כך מכל מקום אין ספק שאין לדון זה ראה כלל מהך דקנקניס של גוים דאפשר לדחות ולומר דלא אמרו חכמים כך אלא גבי איסור יין דהמים מפיגין טעם יין וכאלו שורפין אותו במקומו וכדכתב הר"ן וכיון דיש לדחות הראיה השמא

שלא נשתמש בהם ליכא נותן טעם כלל אלא טבילה זו היינו הדחה כלומר שאם נשתמש קודם שהדיח מותר דנותן טעם לפגם הוא ולפי דבריהם אפילו באיסור המודבק על פי הכלי אם אינו בן יומא אומרים בו נותן טעם לפגם כמו שאמרנו באיסור הכלוע בדפני הכלי אבל הראב"ד ורבותינו בעלי התוספות סבורים שלא אמרו בשאינו בת יומא נותן טעם לפגם אלא באיסור הכלוע אבל מה שהוא צעין על פי הכלי הרי היא כחתיכת איסור שלא נפגם (א) ופירש הראב"ד (עה: ד"ה וכו') עד שלא הטביל טבילה ממש ולא מדוקא נקט ליה ומסתברא ודאי כדבריהם שאם נשתמש בהם עד שלא הדיח לכולי עלמא אסור וכדמוכח שמעתא (חולין קיא:) דלנון וליפתן וסילקא

שמחכו צמכין דטעמא משום שמונית הקרוש על פי הסכין אלא שקשה לי קצת הא דלמרינן צפרק אין מעמידין (נט.) קורט של חלחית מאי טעמא אמר רבא משום דמפסקו להו צמכינא דארמאי ואף על גב דאמר מר נותן טעם לפגם מותר הכא אסור דמורפא דחלחיתא מחליא ליה אלמא אפילו צמחם סכניס שמונית קרוש על פניהם שיך נותן טעם לפגם ותיך לי מורי ה"ר יונה ז"ל דהסם צקורט של חלחית הנמכר בחנות והנוני מנקח הוא את כליו עכ"ל. והרמב"ם כתב צפ"ו מהלכות מאכלות אסורות (ה"ד) וכו' שששתמש בהם עד שלא הרחית או עד שלא הדיח ועד שלא הלבין ועד שלא הטביל מותר שכל השומן שבהם נותן טעם לפגם הוא כמו שביארנו וכתב הר"ן בסוף ע"ז (מ. ד"ה וכו') שדעתו של הרמב"ם כדעת האומרים דשלא הטביל דקמני היינו שלא הדיח שאף על פי שלא הדיח שרי

לפי שתיחת האיסור שעל פני הכלי נפגמת מיום לחבירו כנלע שכתבו ואינה כאיסורו עצמו:

ה כתב הרשב"א איסור מועט שנבלע בכלי אם דרכו של אותו כלי שלא להשתמש בו היתר מועט וכו'. כן כתב בחורת הבית הקצר (סו: לו: ז) וכן כתב הריב"ש (סימן שנט נמשונה) בשם הראב"ד:

דרכי משה

מותר משום דסתם כלי גוים אינן בני יומן שמע מינה דאף בדבר חריף אמרינן נותן טעם לפגם שרי ואפשר לדחות דשאני מרקחת דהרבש מבטל חריפות המרקחת ולכן שרי וכן הוא באורח חיים סימן תמ"ז. והאגור (סי' אלף נט) הביא דברי המרדכי (סי' חתלה) שאוסר וכן הביא הבית יוסף דברי האגור בסימן ק"ג (קסג.) סוף דיבור ראשון) ולא חלק עליו ובאיסור והיתר הארוך כלל ל"ו (ד"ן א) וכלל ל"ח (ד"ן ה ה ח ד) דכן נהג מהר"ש וכן הוא בשערי דורא בהג"ה (סי' נט ס"ק ז, סי' סא ס"ק ז) ועיין לעיל סימן צ"ה (אות א) דמעט תבלין שבמאכל לא משוי ליה דבר חריף. וכתב באיסור והיתר הארוך כלל ל"ח דאם כישלו בקדרה של בשר דבר חריף ה) והקדרה אינה בת יומא ואח"כ בשלו בה חלב המאכל מותר דלא אמרינן דחריפות שבקדרה שהיא אינה בת יומא עושה שהקדרה פולטת עכשיו לשבח וכן אם הוא בצונן לא אמרינן שהקדרה פולטת משום דבר חריף שבחובה עכ"ל:

פרישה

ז"ל הרשב"א בחורת הבית הארוך ואפילו בשפע אסור להשתמש בו גזירה שמא ישתמש בו בדבר מועט ויבא לידי נתינת טעם עכ"ל ואע"ג דלאן כתב (וכן נמורה הבית הקצר. עד כאן המגיה) הטעם דאין מנעלין איסור לכתחלה נראה דשם נותן טעם צוה למה אין מנעלין איסור לכתחלה הא קיימא לן דכשאין מחכוין לנטל האיסור שרי כדלמרינן לעיל (סי' קטו קפג:) גבי חמאה של גוים שנשלה דמנעל ע"י פישול הלכ טמאה שבה הואיל ואין מחכוין לנטלה וע"ז כתב שם הטעם דאסור משום דגזרינן שמא ישתמש בה דבר מועט (ואו י"ל דהטעם דאין מנעלין איסור לכתחלה הייט משום גזירה שמא ימן בה דבר מועט ויבא לידי נתינת טעם ואם כן הו"ו כמו דברי רשב"א שחורת הבית הארוך. עד כאן המגיה):

הגהות והערות

הסוגריים. ועיין ש"ך ס"ק כ ובאורח מישור אות א, ועיין יד יהודה הלכות מליחה סימן סט בפירוש הארוך אות עט שמבאר באריכות דברי הדרכי משה והשיך והאורח מישור עיי"ש: (ו) בדפוסים ספרד וברפוס שלוניקי הנוסח אבל לא הריחה יפה י"לא" שהאיסור שהוא בעץ וכו': (ז) וכן כתב הרשב"א בחשובה ח"א סימן רכב:

ג) עיין ראבי"ה סי' אלף סו וסי' אלף קטו: (ד) וכן מובא בכלל לג דין ה: (ה) תיבות "וכתב באיסור והיתר הארוך כלל ל"ח דאם כישלו בקדרה של בשר דבר חריף" ליתא ברי"ט הארוך הגדפס, ובר"מ הקצר הובאו חיבות אלו בתוך סוגריים והיא מהגהת אורח מישור שעל ד"מ הארוך, ובכת"י הנוסח כפי שהגיה האורח מישור ולכן במהדורותינו השמטנו

קצת:

15

7

ומ"ש רבינו ואינו נראה להחיר מקל וחומר דאפילו קדרה שאינה בת יומא שהיא מותרת וכו'. אין כאן קושיא כלל דלא דמו להדדי דע"כ לא שרי הרשב"א אלא לפי שאינו מצוי להשתמש באותו כלי בדבר מועט וכל דבר שאינו מצוי אין מושגין לו ומה ענין זה לקדרה בת יומא ושאינה בת יומא שאדם עשוי לבשל בו וכו'. ומכל מקום צריך לנאר מהיכן למד הרשב"א דין זה והוא מנאר בחומת הכית הארוך (סס לו) וז"ל כבר ביארנו למעלה (כ"ד ע"ג לא ע"ג - ג:) שאין מצטלין איסור לכתחלה מיהו אם ננלע איסור מועט לתוך כלי מותר אם דרכו של אותו כלי להשתמש בו בשפע היחר מותר להשתמש בו לכתחלה כיון שהאיסור מועט ואי אפשר לנא לירי נתינת טעם דמניא פרק אין מעמידין (גב.) קנקנים של גוים חדשים מותרים ישנים או מופפים אסורים כיצד גוי נותן לחוכו יין ישראל נותן לחוכו מים גוי נותן לחוכו יין ישראל נותן לחוכו זיר או מוריס ואינו מושג כלומר ישראל נותן לחוכו מים ושוחה אותם ואיבעיא להו האם מהו לתת לחוכן שחר ואסקינא דשרי דגרסינן התם (סס:) רבינא הן שרא לרב חייה בר רב יצחק למירמי ביה שכרא חזיל רמא בהו חמרא ואפילו הכי לא חש למילתא אמר אקראי בעלמא הוא וטעמא דהא מילתא דין הבלוע כללי דבר מועט הוא דכל שמשמשין בו בצונן אין זולעו אלא מועט וכיון שכן וכלי זה שמשמשין בו היחר בשפע אי אפשר לבא לידי נתינת טעם ולפיכך אפילו לכתחלה מותר. ולפיכך איסור משהו שנבלע בקדרה או בתוך הקנקנים וכיוצא בזה מותר להשתמש בו אם נבלע בכלי שדרכו להשתמש לעתים בדבר מועט כקערה וכיוצא בה אסור להשתמש אפילו בשפע גזירה שמא ישחמש בה בדבר מועט ויבא בו לירי נתינת טעם עכ"ל הרשב"א. נראה מדבריו שהוא סובר דשכרא לגו חמרא אינו נותן טעם לפגם אלא שמוחר מטעם שהוא דבר מועט כמו שכח הטעם וכל שכולע בצונן בולע דבר מועט ונמצא דמסחמא נחבטל הטעם בששים אבל יין אסור לתת לחוכו דמין במינו לא בטל הטעם ולא גזור על שחר אטו יין משום דבאקראי בעלמא נחנו לחוכו יין וכן משמע קצת שהיא דעת החוספות שכתבו כך ל"ג ע"כ וז"ל שרא למירמי ביה שכרא אומר ר"י דהוא הדין מים וכל שאר משקין לבר מיין ע"כ מדכתבו סתם וכל שאר משקין משמע שאין טעם היחר משום

יש לומר דכלל גזירת חכמים שגזרו שאינה בת יומא אטו בת יומא היא נמי גזירה זו דגזרינן היכא דנבלע בו איסור מועט אטו היכא דנבלע בו איסור מרובה דאי לא הא לא קיימא הא וחו כיון דאפילו בשאינה בת יומא דליכא איסור כלל גזור כל שכן היכא דנותן טעם לשבח אלא שהוא איסור משהו יב לגזור מועט אטו מרובה אבל משום דאין מצטלין איסור לכתחלה ליכא הכא כיון דאין כוונתו לבשל בו כדי לנטל האיסור כדפרישית בחמלת קימן זה אבל מטעמים דלמרחן פשיטא דיש לאסור וכו' והכי נקטינן. הארכתי בזה מפני שהרב בית יוסף פסק בשלחן ערוך (ס"ה) נסחם כדעת הרשב"א להיחר ולפע"ד נראה דיש להורות לאיסור ועיין לקמן בסוף קימן קל"ו וצמ"ש לשם נס"ד:

ה סתם כלי גוים הם בחזקת שאינם בני יומן וכו'. כך היא הסכמה הפוסקים וזל הרמב"ם כדמוכח מדבריו שכתב גבי חמאה והבאם רבינו נסימן קט"ו ומכל מקום לא נהגין כרמב"ם:

ה סתם כלי גוים הם בחזקת שאינם בני יומן וכו'. כך היא הסכמה הפוסקים וזל הרמב"ם כדמוכח מדבריו שכתב גבי חמאה והבאם רבינו נסימן קט"ו ומכל מקום לא נהגין כרמב"ם:

ה סתם כלי גוים הם בחזקת שאינם בני יומן וכו'. כך היא הסכמה הפוסקים וזל הרמב"ם כדמוכח מדבריו שכתב גבי חמאה והבאם רבינו נסימן קט"ו ומכל מקום לא נהגין כרמב"ם:

ה סתם כלי גוים הם בחזקת שאינם בני יומן וכו'. כך היא הסכמה הפוסקים וזל הרמב"ם כדמוכח מדבריו שכתב גבי חמאה והבאם רבינו נסימן קט"ו ומכל מקום לא נהגין כרמב"ם:

ה סתם כלי גוים הם בחזקת שאינם בני יומן וכו'. כך היא הסכמה הפוסקים וזל הרמב"ם כדמוכח מדבריו שכתב גבי חמאה והבאם רבינו נסימן קט"ו ומכל מקום לא נהגין כרמב"ם:

ה סתם כלי גוים הם בחזקת שאינם בני יומן וכו'. כך היא הסכמה הפוסקים וזל הרמב"ם כדמוכח מדבריו שכתב גבי חמאה והבאם רבינו נסימן קט"ו ומכל מקום לא נהגין כרמב"ם:

ה סתם כלי גוים הם בחזקת שאינם בני יומן וכו'. כך היא הסכמה הפוסקים וזל הרמב"ם כדמוכח מדבריו שכתב גבי חמאה והבאם רבינו נסימן קט"ו ומכל מקום לא נהגין כרמב"ם:

ה סתם כלי גוים הם בחזקת שאינם בני יומן וכו'. כך היא הסכמה הפוסקים וזל הרמב"ם כדמוכח מדבריו שכתב גבי חמאה והבאם רבינו נסימן קט"ו ומכל מקום לא נהגין כרמב"ם:

ה סתם כלי גוים הם בחזקת שאינם בני יומן וכו'. כך היא הסכמה הפוסקים וזל הרמב"ם כדמוכח מדבריו שכתב גבי חמאה והבאם רבינו נסימן קט"ו ומכל מקום לא נהגין כרמב"ם:

ה סתם כלי גוים הם בחזקת שאינם בני יומן וכו'. כך היא הסכמה הפוסקים וזל הרמב"ם כדמוכח מדבריו שכתב גבי חמאה והבאם רבינו נסימן קט"ו ומכל מקום לא נהגין כרמב"ם:

ה סתם כלי גוים הם בחזקת שאינם בני יומן וכו'. כך היא הסכמה הפוסקים וזל הרמב"ם כדמוכח מדבריו שכתב גבי חמאה והבאם רבינו נסימן קט"ו ומכל מקום לא נהגין כרמב"ם:

ה סתם כלי גוים הם בחזקת שאינם בני יומן וכו'. כך היא הסכמה הפוסקים וזל הרמב"ם כדמוכח מדבריו שכתב גבי חמאה והבאם רבינו נסימן קט"ו ומכל מקום לא נהגין כרמב"ם:

ה סתם כלי גוים הם בחזקת שאינם בני יומן וכו'. כך היא הסכמה הפוסקים וזל הרמב"ם כדמוכח מדבריו שכתב גבי חמאה והבאם רבינו נסימן קט"ו ומכל מקום לא נהגין כרמב"ם:

ה סתם כלי גוים הם בחזקת שאינם בני יומן וכו'. כך היא הסכמה הפוסקים וזל הרמב"ם כדמוכח מדבריו שכתב גבי חמאה והבאם רבינו נסימן קט"ו ומכל מקום לא נהגין כרמב"ם:

ה סתם כלי גוים הם בחזקת שאינם בני יומן וכו'. כך היא הסכמה הפוסקים וזל הרמב"ם כדמוכח מדבריו שכתב גבי חמאה והבאם רבינו נסימן קט"ו ומכל מקום לא נהגין כרמב"ם:

מהדורא קמא

יורה דעה שאלה כה - בו

נודע ביהודה

לו

כדף ז"ו ע"ב ד"ה אם יש בה ז"ח ע"ב סמרי
 אהדדי, לא כן הוא ולא סמרי אהדדי כלל רק לשיטת ר"י
 דברי חוס' כדף ז"ח אינם עולין כהוגן דמה נכך שנחתך
 הזרוע מ"מ הרי האיל מקצתו חוץ הרוטב, ולחדש ולומר
 דגם ר"י לא קאמר שמועיל אף מקצתו חוץ הרוטב אלא
 באיסור לול אכל לא באיסור גוש זה דבר חדש שלא
 נזכר בפוסקים ואין לנו עמה בציאור דבר זה. ולכך יפה
 הורה רוס מעלתו להחיר העוף לגמרי כי הרי נידון
 שלפנינו איסור דבוק הוא וגם דם הלכז מקרי איסור דבוק
 שהרי לנו נוהגין להנריך ששים אם אין העוף שלם נגד
 כל העוף שהלכז דבוק בו כמבואר בדברי הגהה רמ"א
 בס"י ע"ב סעיף ג' לאיסור העוף עלמו משום איסור
 דבוק.

סימן בו

ברבר הצללת משקין בשלפוחית דג טמא

7 ע"ד הקרוק ויש קורין אותו היוין בלאזיון והוא שלפוחית
 של דג אחד הנקרא היוין והוא דג טמא ומייבשין
 השלפוחית ונותנין אותו לחוץ המשקה שקורין צפולין
 מע"ד או מי דבש וטבעו להשקיע השמרים ולהלליל
 המשקה וכבר נוהגין כזה באשכנז ליתן אותו לחוץ
 חציו של יין מטעם זה, וזה כמו עשרים שנה התחילו
 גם צפולין לעשות כן במשקה מי דבש שקורין מעד
 ונמעוררו גדולי הדור על זה שיש לאסור שהרי זה נשאר
 לחוץ המשקה וכבש כמבואר ואי משום שנטל בששים
 אין מצטלין איסור לכחלה. ויש שרצו להחיר מטעם
 שכבר נתייבש והוא כעץ שאין בו טעם כלל ומדמין אותו
 לעור הקיבה. ויש שרוינין להחיר מטעם דלא שייך אין
 מצטלין איסור לכחלה אלא אם כוונתו לצטל אכל כאן
 הכונה רק להלליל ולא ליתן טעם, וכבר האריך בזה
 הרבה כבוד בן דודתי הרב המאה"ג מהור"ר יוסף אב"ד
 ור"מ דק"ק עיר חדש בגליל קראקא והעלה לאיסור. ולפי
 שכבר נחפשט המנהג להחיר צמדינות אשכנז וצפולין
 אמרתי לכחוב הנלע"ד.

ואומר אני אם מטעם שנתייבש ולכן רצו המחירין
 לדמותו לעור הקיבה המונח בש"ע י"ד סימן
 פ"ו סוף סעיף יו"ד בהג"ה וכבוד הרב הנ"ל הביא דברי
 הש"ך ס"ק ל"ג שכחצ דלכחלה אין לעשות כן. ואני
 אומר שאפילו צדיענד אין לדמות לשם (א) דשם עור

לול אכל בדבר גוש אפי' נקדירה אינו מחפשט בכולה
 ע"ש בש"ך מ"מ הלא כלל אין האיסור משום הלכז אלא
 משום דם הלכז שהוא לול (ב).

אלא אם נימא כדעת המחירין צסימן ע"ב להחיר גם
 שאר בשר שנמלח עמו ואז הטעם משום דדם
 הלכז מחייבש בתוכו בשעת מליחה ולא מיחשב דם
 בעין ע"ש ונימא גם כאן דלא מיחשב איסור לול כיון
 שנתייבש בשעת מליחה ואסור כדי נטילה וכל זה
 חומרא בעלמא וכיון שרוב הפוסקים מסכימין לדעת
 הר"י דקצתו חוץ הרוטב מהני ממילא אין כאן חשש
 כלל. ולא עוד אלא שנלע"ד עד כאן לא חילק הש"ך
 בין איסור לול לאיסור דבר גוש אלא כשאין האיסור
 דבוק ממש באותה חמיכה אלא נוגע בו אכל
 כשדבוק האיסור באותה חמיכה בתולדתו (ג) ונחשב
 עמו נקדירה או ע"י הכל הקדירה ולחלוטית גורס
 שמחפשט בכולו וכדמוכח בדברי החוספות צפולין דף
 ז"ו ע"ב במשנה דירך שנחשב זה ג"ה דמוקי החוס'
 בד"ה אם יש בה כו' לרש"י כשמקלחה חוץ לרוטב
 ולר"י כולה חוץ לרוטב ע"ש ואפ"ה משערינן בנותן
 טעם אלא ודאי כיון שהוא חוץ הקדירה עכ"פ לענין
 אותה חמיכה שג"ה דבוק בה מחפשט בכולה
 משא"כ צללי שאכל האש פסק בש"ע סי' ק"ה סעיף
 ד' ירך שאלאו בגידו דאינו אסור רק כדי נטילה.

ובדה מדויק לשון הש"ע שם שהחמיל בחרתי, איסור
 כו' כשנפל על הצלי לפיכך ירך שאלאו בגידו
 או חמיכה איסור וכו' ומסיים בחדא וכן אם נפל
 איסור על החמיכה שנקדירה שהיא חוץ לרוטב וכנ"ל
 ולמה לא מסיים ג"כ או ירך שנחשב בגידו נקדירה
 חוץ לרוטב. אלא ודאי דבזה כולו אסור. והא דמשמע
 מדברי החוס' כדף ז"ח ע"ב בד"ה רבא אמר כו'
 שכחנו החוס' שם ונראה לפרש דהכא מיירי בטעם
 גמור דפעמים שהרוע ומקצת מן האיל היה חוץ
 לרוטב כו' ע"ש. וא"כ מוכח דאפילו באותו חמיכה
 ונקדירה אינו מחפשט בכולה החס' דברי החוס' הם
 להך סברא דמתחך לה והדר מבשל לה ולהאי חנא
 קאמרה הנרייחא והו היחר הבא מכלל איסור וכיון
 שכבר נחתכה הרוע היה ממש כדברי הש"ך דבאיסור
 גוש אינו מחפשט וכל מה שיש משמונית הרוע על
 אותו מקצת אסור. ובה מה דהוה סליק אדעמי'
 דרום מעלתו דהני תרי דבורי חוס' דהיינו מה שכחבו

הערות הנאונים

לתוך תדרי הלכ. (הגריב"ם)
 סימן בו (א) נ"ב יעוין שייך וי"ד סימן קי"ד ס"ק כ"א דמדמי בשר
 יבש שבכרכום לדין קיבה יבשה. אבל י"ל דבאמת
 חיבשות אין מוציאין מן האיסור את האסור מכבר מקודם

(ב) נ"ב צ"ע דאם חדם הכנוס בלב יוצא דרך עובי בשר הלכז אין
 על אותו חדם הנפלט רק שם פליטה כמו כל פליטה הבא
 נחתכה שלא איסור. (הגריב"ם)

(ג) נ"ב אינו מובן דהא חדם שבלב הוא המתכנס בשעת השחיטה

כדי קליפה וכשמן אוקר כולו. וא"כ נדקו דברי רבינו ירוחם דכנ"ה שומעין להקל כדברי ר' יוחנן דכנוש אינו כמנושל והיינו בדבר כחוש אינו אוקר רק כדי קליפה וסובר דחלב הוה כחוש או אף אם סובר כדעת הפוסקים דחלב מקרי שמן ומפעפע מ"מ נ"מ דאינו כמנושל אם הנצר כחוש שאין החלב נאסר רק כדי קליפה וסובר דנמליח לא אמרינן הימר מפעם לאיסור.

והטור שכתב שאם עמד החלב בקיבה יום שלם נאסר היינו בקיבה שמינה או שסובר שחלב מקרי שמן והטור לשיטתו דסובר בסמ"ח ק"ה גם נמליחה הימר מפעם לאיסור. או דכוונת הטור שנאסר כדי קליפה והרי גם נמלח בחוץ הקיבה כחז הטור שנאסר והיינו על כרחק על הדרכים הנ"ל. והשחח דינא לנו מזה דבאיסור דרבנן בכחוש לא אמרינן כנוש כמנושל והני הויון בלאזיון מן הפסח איסור כחוש ויעיד על זה החוש והלימוד. החוש שאפילו דגים שמנים השלפוחית הוא עור לכן בלי שמנונית כנראה לעינים. והלימוד שהרי מבואר בש"ע י"ד ק"י פ"ג סעיף ה' בהג"ה דפסח דגים מלוחים ליח זהו שמנונית וכחז הט"ו בס"ק ד' דהך מלוחים לאו דוקא ובא"ה ליחא אלא כך כתב שם מיהו פסח דגים ליח זהו שמנונית ואי ליח ספק אם יש שמנונית אזלינן לקולא עיין שם. ולפי זה יש לנו הימר באלו הויון בלאזיון שהרי בלא"ה יש להחיר כיון שאין הכוונה לבטל רק להלליל המשקה ולהוריד השמרים למטה וכאשר האריך בזה גם הרב דק"ק עיר חדש בשם אחיו הרבנים ז"ל.

ואמנם הי' לנו מקום להחיר כיון שאין דרך ליחן ההויון בלאזיון כ"א דבר מועט לחוץ חצי גדולה ונחצינו זו הוא משקה בשפע אם כן שייך זה ההימר של הרשב"א והש"ע הנ"ל. אך אני חושש שדרך דבר זה לירד למטה ומן המשקה נוטלים בכל שעה והולך וחסר וכל זה האיסור נשאר נחצינו עד שנשאר עם משקה מועט שאין ששים נגדו ולכן ראוי לאסור בכל גוויי אפילו אם יש הרבה. אבל כיון שבארתי שבדבר כחוש לא אמרינן כנוש כמנושל ואינו נאסר רק כדי קליפה ונגד הקליפה אפילו נהשמרים יש ששים ודומה ממש לכלי שמשמשים בו חמיד בשפע: אלא דדוקא באיסור דרבנן לא אמרינן כנוש שאוקר כולו דדברבנן הולכים אחר המיקל אבל בשל תורה הלך אחר המחמיר כרב ושמאל דאמרי כנוש כמנושל ואסור כולו ויש איסור

בשעה שמחממע המשקה ואף דהא דאין מבטלין איסור הוא רק מדרבנן ובדרבנן שומעים להקל מ"מ החשש שיסאר פחות מששים הוא חשש איסור חורה. ועוד כיון דהוכחתי דגם ר"י דסובר כנוש אינו כמנושל מ"מ מודה שהוא לא גרע ממליח שהוא כרוחם דלני והרי אן מחמירין במליחה אפילו באיסור כחוש בששים כמבואר בי"ד בס"י ק"ה סעיף ט' בהג"ה ואפי' צמה שאין שייך בו שמנונית המנהג להחמיר עד ששים כמבואר בש"ך שם ס"ק ל"ח מ"מ לענין לבטל במקום שיש ששים שבלא"ה הוא דרבנן א"כ באיסור כחוש אם אין כוונתו לבטל אין לחוש שמה יסאר בפחות מששים (י).

הגה"ה

אלא שלדעמי לא הקילו בזה לערב לכחלה אפילו בדבר שאין טונתו לבטל רק אם כבר נחערב אלא שעדיין לא נבטל והוא עושה חיזה דבר ועי"ו מבטל בזה אזלינן בחר הכוונה שאם הכוונה לבטל איסור ואם הכוונה לדבר אחר מותר. כמו נחטים שיש בהם חטים מנוקעים שמוחר לטחון אף שעל ידי זה מתבטלים מ"מ הכוונה רק לטחון לעשות קמה אבל אסור לערב חטים מנוקעים בידים כדי לטחונן ואף שאין מזה ראייה דהרי קודם שנחערב יכול לטחון כל אחד בפ"ע וא"כ אם מערב ודאי שכוונתו לבטל מ"מ בשום מקום לא מצינו הימר רק בדבר שכבר נחערב וראיה גדולה לדבר הוא ממה שכתב הרשב"א והובא בש"ע י"ד סימן נ"ט סעיף י"ד ובסימן קכ"ב ס"ה דאיסור מועט שנבלע בכלי שאין דרכו להשחמש בו בדבר מועט וכו' הרי זה מותר להשחמש בו וכו'. גם בזה חולקים הרא"ה והטור כמבואר באחרונים שם אבל בכלי שדרכו לפעמים להשחמש דבר מועט כמו קערה וכיוצא אסור להשחמש בה שאין מבטלין איסור לכחלה אפילו אסור מועט אפילו איסור הבלוע כמבואר שם בש"ע בס"י קכ"ב. וזה העטם מפורש שאין מבטלין איסור לכחלה ולבאורה יפלא הלא אין כוונתו לבטל רק לבטל בהקדירה או לאכול בהקערה וכיון שאין בו טונה לבטל מותר. א"ו שדוקא בדבר שכבר נחערב החירו אם אין כוונתו לבטל אבל לערב ממלה אף שאין כוונתו לערב רק להשחמש בכלי אסור (*).

ועוד שהרי כתב הש"ך שם דבאיסור דרבנן וכחוש אפי' מצד המנהג אין להחמיר והרי זיר דגים טמאים אינו אלא מדרבנן אלא שכבר נחצינו שהש"ך רוצה לומר דוקא זיר ע"י מליחה אבל ע"י כנוש וע"י נישול יוצא גוף הטעם ואסור מן החורה כמבואר בדברי הש"ך בס"י פ"ג ס"ק ט"ו בסמ"ח ק"ו סעיף קטן א' בשם מהרא"י. ובדין זה נריך אני להאריך בו. וז"ל הש"ך בסמ"ח ק"ו ס"ק א' אי נמי והוא העיקר דוקא זיר ע"י מליחה הוא דרבנן מה שאין כן ע"י נישול דיוצא עיקר הטעם

הערות הגאונים

סי"ד. ועיין בתוסי פסחים דף למד ע"א ובר"ן לאלפסי שם ובטי"ז ליו"ד סימן קל"ז ס"ק ד'.

(י) ז"ב עיין בר"ן לאלפסי פ"ב דע"ז בסוגיא דקנקנים של כותים בדי"ה איבעיא לחו. ועיקר הפלפול בזה עיין בפר"ח יו"ד סימן

(* א"ה, ע"ע בתניא סי' מ"ז, וסר"ס נ"ז. (וע"ע שם סי' קפ"ו סוף ד"ה ואולם).

והלו
טמו
עיק
להב
זה
טמו
דוק
עיק
מיני
כיון
טהו
ממ
שכני
אלל
למו
מדי
פיר
נימ
ע"י
כני
מד
רה
דצי
דלו
הר
וא'
שח
ופ'
מז
לי
טו
מו
בנ
הו
קו
ני
די
בו
צי
דו
וו

מערנין סימן פא קמה אשר קמה

לכתחילה ואפילו איסור משהו אין מבטלין לכתחילה, ומיהו אם נבלע אם איסור מועט בתוך כלי מותר, אם דרכו של אותו כלי להשתמש בו היתר בשפע, מותר להשתמש בו לכתחילה, כיון שהאיסור מועט ואי"ל לבוא לידי נתינת טעם". אמנם בהמשך דבריו כתב שם במה"א "ולפיכך איסור משהו שנבלע בתוך קדירה או בתוך הקנקנים וכיו"ב, מותר להשתמש בו לכתחילה ואפילו כבי"י, לפי שאי"ל לבוא בו לעולם לידי ני"ט, אבל אם נבלע בכלי שדרכו להשתמש לעתים כדבר מועט כקערה וכיו"ב, אסור להשתמש בו אפילו בשפתו, גזרה שמא ישתמש בדבר מועט ויבוא בו לידי נתינת טעם", וצ"ע הן בסחירות דבריו, והן בכיבוד היתר שימוש כלי שדרכו להשתמש רק בשפע.

ב. ולאחר עיון ודקדוק בדברי הרשב"א בכמה מקומות נראה דהרשב"א אפן סובר דשימוש בכלי שבלע בו איסור יש בו משום ביטול איסור לכתחילה, דהנה בש"י הרשב"א ח"ג סי' רל"ב (הרי"ב כט"ז קל"ד סק"ז) כ' דכלי שנאסר מתחת יד נסר אין לשים בתוכו יין אף אם עירכו מים כיון כשעת דריכת הענבים ויש בהם כרי לנטל פליטת הכלי כיון דאין מבטלין איסור לכתחילה, ורק אם נעשה כך בשוגג מותר בדיעבד, עכמ"ד, ומוכח דעצם זה שמערכ את האיסור בהיתר, אף ללא כוונה ביטול יש לזה גזרים של ביטול איסור לכתחילה ונאסר במזיד, והא דהתיי הרשב"א שימוש בכלי שדרכו רק בשימוש בשפע ולא חשש לביטול איסור לכתחילה ונבאמת הרא"ה כבד"ה דף ל"ו ע"ב חלק על הרשב"א מטעם זה], ע"כ צ"ל דס"ל דטעמא דידן →

מערנין

אשר

קמה סימן פא

טעם, ולא משום ביטול איסור לכתחילה. אמנם בשו"ע יו"ד קכ"ב ס"ה איתא כד"ל "איסור מועט שנבלע בכלי שדרכו שלא להשתמש בו בהיתר מועט וכו', כמו קדירה גדולה או חביה וכיו"ב, הרי זה מותר להשתמש בו לכתחילה אע"פ שהוא כ"י, לפי שאי"ל לבוא לידי ני"ט, אבל אם הוא כלי שמשתמשין בו בדבר מועט כמו קערה וכיו"ב, אסור להשתמש בו, שאין מבטלין איסור לכתחילה אפילו איסור מועט ואפילו איסור הפלוגה" עכ"ל. מפורש להדיא דהשתמשות בכלי שבלע איסור יש בזה משום ביטול איסור לכתחילה, אף שאין לו שום ענין בפליטת האיסור, וכוונתו יו"ד ס"י כ"י בהג"ה רי"ק משם שדוקא באיסור שכבר מעורב שרי אם אין כוונתו לכטל, אבל אסור לערב איסור לכתחילה אף אם אין כוונתו לכטל אלא ריש לעיין א"כ מפני מה שרי להשתמש בכלי גזרים שדרכו להשתמש רק בשפע, ולהיכן נעלים ידן ביטול איסור לכתחילה. ועוד יש להקשות סחורה בדברי השו"ע, דכאן (צ"ט ס"ז) משמע דאין בזה משום ביטול איסור לכתחילה וכמש"ב, וכן הקשה הנחלה צבי כסי' פ"ד סי"ג על הנוכ"י, ורצה להוכיח דכשאין כוונה לכטל שרי גם לערב איסור. אמנם לא נמתווה בדבריו לשון השו"ע כסי' קכ"ב הנ"ל.

ב. ולאחר עיון ודקדוק בדברי הרשב"א בכמה מקומות נראה דהרשב"א אפן סובר דשימוש בכלי שבלע בו איסור יש בו משום ביטול איסור לכתחילה, דהנה בש"י הרשב"א ח"ג סי' רל"ב (הרי"ב כט"ז קל"ד סק"ז) כ' דכלי שנאסר מתחת יד נסר אין לשים בתוכו יין אף אם עירכו מים כיון כשעת דריכת הענבים ויש בהם כרי לנטל פליטת הכלי כיון דאין מבטלין איסור לכתחילה, ורק אם נעשה כך בשוגג מותר בדיעבד, עכמ"ד, ומוכח דעצם זה שמערכ את האיסור בהיתר, אף ללא כוונה ביטול יש לזה גזרים של ביטול איסור לכתחילה ונאסר במזיד, והא דהתיי הרשב"א שימוש בכלי שדרכו רק בשימוש בשפע ולא חשש לביטול איסור לכתחילה ונבאמת הרא"ה כבד"ה דף ל"ו ע"ב חלק על הרשב"א מטעם זה], ע"כ צ"ל דס"ל דטעמא דידן →

הרה"ק ר' אהרן צבי לוי

אשר

קמה סימן פא

הגזרינות מהשר, דשרי הואיל וברי עכ"ם הוא מבוטל, וכתב ע"ז הפמ"ג ק"ג שפ"ד סקיי"ד בזה"ל "ויראה לי דאם ישראל אומר לעכ"ם לעשות לו לעקובי"ן אסור, דכיון דאמר עשי לי משלכתי כמאן דעניב כידים וכו', וכ"ז דהר"מ ז"ל לא התיי אלא שהתעני"ם עושה בשביל השר" עכ"ד. משמע מהפמ"ג דכל שלא אומר לו, אף שהתוי עושה עבורו שרי, ומשי"כ הפמ"ג דהר"מ לא התיי אלא כשהתעני"ם עושה בשביל השר, לכאורה כוונתו דלכן לא חשיב כעוון של הישראל, אבל ודאי שהביטול שם נעשה גם עבור ישראלים, כמו שמפורש שם בתשובה שהגבנתו נמכר לכמה קהילות ואכלו מהם שלימים וכן רבים, ודברי מהר"ם לובלין אל תובאו בהרבה אחרונים [תח"ס יו"ד ס"ב, בית שלמה ארי"ח צ"ז ועוד]. וכן דעת

איסור כהיתר לכתחילה כאשר אין כוונתו לביטול, דד' הנוכ"י דכיון דמערכ את האיסור בידים יש בזה משום ביטול איסור לכתחילה. ויש לעיין אם הא דאסור להשתמש בכלי שאין דרכו בשפע הוא משום ביטול איסור לכתחילה ויש מזה טענתו לנוכ"י, או שמא טעם אחר יש לזה. א. מלשון השו"ע כאן משמע דכלי שאין דרכו בשפע אסור להשתמש בו אפילו בשפע, משום גזירה שמא יבוא לידי נתינת

קמה

מערנין

סימן פא

אשר

קמה

הגזרינות מהשר, דשרי הואיל וברי עכ"ם הוא מבוטל, וכתב ע"ז הפמ"ג ק"ג שפ"ד סקיי"ד בזה"ל "ויראה לי דאם ישראל אומר לעכ"ם לעשות לו לעקובי"ן אסור, דכיון דאמר עשי לי משלכתי כמאן דעניב כידים וכו', וכ"ז דהר"מ ז"ל לא התיי אלא שהתעני"ם עושה בשביל השר" עכ"ד. משמע מהפמ"ג דכל שלא אומר לו, אף שהתוי עושה עבורו שרי, ומשי"כ הפמ"ג דהר"מ לא התיי אלא כשהתעני"ם עושה בשביל השר, לכאורה כוונתו דלכן לא חשיב כעוון של הישראל, אבל ודאי שהביטול שם נעשה גם עבור ישראלים, כמו שמפורש שם בתשובה שהגבנתו נמכר לכמה קהילות ואכלו מהם שלימים וכן רבים, ודברי מהר"ם לובלין אל תובאו בהרבה אחרונים [תח"ס יו"ד ס"ב, בית שלמה ארי"ח צ"ז ועוד]. וכן דעת

א"י משום ביטול איסור לכתחילה, וכן הקשה הנחלה צבי כסי' פ"ד סי"ג על הנוכ"י, ורצה להוכיח דכשאין כוונה לכטל שרי גם לערב איסור. אמנם לא נמתווה בדבריו לשון השו"ע כסי' קכ"ב הנ"ל.

קמה

מערנין

סימן פא

אשר

קמה

הגזרינות מהשר, דשרי הואיל וברי עכ"ם הוא מבוטל, וכתב ע"ז הפמ"ג ק"ג שפ"ד סקיי"ד בזה"ל "ויראה לי דאם ישראל אומר לעכ"ם לעשות לו לעקובי"ן אסור, דכיון דאמר עשי לי משלכתי כמאן דעניב כידים וכו', וכ"ז דהר"מ ז"ל לא התיי אלא שהתעני"ם עושה בשביל השר" עכ"ד. משמע מהפמ"ג דכל שלא אומר לו, אף שהתוי עושה עבורו שרי, ומשי"כ הפמ"ג דהר"מ לא התיי אלא כשהתעני"ם עושה בשביל השר, לכאורה כוונתו דלכן לא חשיב כעוון של הישראל, אבל ודאי שהביטול שם נעשה גם עבור ישראלים, כמו שמפורש שם בתשובה שהגבנתו נמכר לכמה קהילות ואכלו מהם שלימים וכן רבים, ודברי מהר"ם לובלין אל תובאו בהרבה אחרונים [תח"ס יו"ד ס"ב, בית שלמה ארי"ח צ"ז ועוד]. וכן דעת

א"י משום ביטול איסור לכתחילה, וכן הקשה הנחלה צבי כסי' פ"ד סי"ג על הנוכ"י, ורצה להוכיח דכשאין כוונה לכטל שרי גם לערב איסור. אמנם לא נמתווה בדבריו לשון השו"ע כסי' קכ"ב הנ"ל.

קמה

מערנין

סימן פא

אשר

קמה

א"י משום ביטול איסור לכתחילה, וכן הקשה הנחלה צבי כסי' פ"ד סי"ג על הנוכ"י, ורצה להוכיח דכשאין כוונה לכטל שרי גם לערב איסור. אמנם לא נמתווה בדבריו לשון השו"ע כסי' קכ"ב הנ"ל.

א"י משום ביטול איסור לכתחילה, וכן הקשה הנחלה צבי כסי' פ"ד סי"ג על הנוכ"י, ורצה להוכיח דכשאין כוונה לכטל שרי גם לערב איסור. אמנם לא נמתווה בדבריו לשון השו"ע כסי' קכ"ב הנ"ל.

קמז אשר

סימן פא מערני

נמכטל איסור כוונה. ונג קשה מפני מה בכלי שדרכו בשפע שרינן גמ כשאפשר בלא"ה, ולא חשיב כמתכוין. וכואר אחר בדברי ה"ט"ז כהכו הפמ"ג (צ"ט משב"ז סקט"ז ד"ה הנה) והבית שלמה (או"ח פ"ט) דבאמת כל שאינו מכוין עכו"ל ביטול לא מקרי מבטל, ומה דאסינן כשאין דרכו בשפע כשאפשר בלא"ה הוא רק איסור לתחילה שמה יבוא פעם אחרת לדי נ"ט. אך אין לזה שייכות לביטול איסור לתחילה, ועל כן כשא"א בלא"ה שרי, עכ"ל. אמנם כבר הבאנו לעיל ממה מקומות מפורשים בדברי הרשב"א דיש לשימוש בכלי איסור דין של אין מבטלין איסור לתחילה, וא"א לדחוק את כל הלשונות המפורשים הנ"ל, וגם הרשב"א כתובה הנ"ל אסר גם בדיעבד כשבטל במזיד, וא"כ אין זה "איסור לתחילה" כלשון הפמ"ג. ולדינא כשאפשר בלא"ה גם ה"ט"ז אוסר בדיעבד, והנ"מ בזה היא רק כשא"א בלא"ה. ולענ"ד פשטת הדברים כרשב"א מורה כנוכ"י ולא כט"ז הן לפי ביאור השם אריה והן לפי ביאור הפמ"ג והבית שלמה.

וכל מה שדברנו כאן הוא בשימוש בקורה שבלעה איסור והיא ב"י. שלפי הנכ"י יש כזה משום ביטול איסור לתחילה. אבל לכאורה יש להקשות עליו מקדידה שאב"י שהוצרכו לגזור משום ב"י ולא אסור מדין ביטול איסור לתחילה, וכואר א"ה לקמן סימן קס"ד.

קמז אשר

סימן פא מערני

מתועבת דכילא מכוין לכטל את האיסור שרי, שאני התם וא"א בעוין אחר, משא"כ גבי נתינת יין בתוך כלי של עכ"ט דאפשר בלא"ה, אבל כשא"א בלא"ה שרי גם כזה, עכ"ל. ומוכח דלא סבר כנוכ"י הנ"ל, דלפ"ד הגר"ב א"צ לדחוקו של ה"ט"ז, ראפשר לישב בפשיטות דכתיבת יין לכלי של עכ"ט הוא מערב את האיסור בידים, ולכן אסור אף שאין כוונתו לכטל, משא"כ בנמלים ברכש וחיטים מתולעות שהאיסור כבר מעורב עם החיטה. אלא ע"כ דל"ט"ז אין חילוק בין אם האיסור מעורב כבר או לא, וכל שאינו מכוין לביטול לא מקרי מבטל, ואפ"ה אסור אם אפשר בלא"ה.

וה"ט"ז ביאר בזה את משנת הרשב"א ח"ג ר"ב הנ"ל (שהבאה בב"י ובט"ז כס"י קל"ד סק"ז), וברשב"א מפורש שהמתמש במזיד בכלי שכלוע בו איסור באופן שמתבטל מקרי מבטל איסור ונאסר גם בדיעבד, וא"כ גם ל"ט"ז בראפשר בלא"ה ה"ז נאסר בדיעבד. וכביאור דברי ה"ט"ז כתב בשו"ת שם אריה או"ח סי' י' דכל שאפשר בלא"ה וככ"ז ולפ"ד ניתן לבאר את חשיב כמתכוין לכטל. ולפ"ד ניתן לבאר את כל הני ראיות דיש בשימוש בכלי איסור משום ביטול איסור לתחילה, והיינו רק בראפשר ליה בלא"ה ולכן חשיב כמתכוין לכטל, אבל לולא זה אינו כלום כיון שאין כאן כוונה ביטול. אבל כל זה דוחק גדול, וכל הני מקומות לא טרח הרשב"א לבאר דאסור רק מפני שאפשר בלא"ה וחשיב

שרי, הני צ"ל כאן דאסור לכטל איסורם שמה יבוא לדי נ"ט. ובמקום שא"א לבוא לדי נ"ט שרי. מכל זה יש סיעתא גדולה לנוכ"י דעודוב לתחילה אסור אף כשאין כוונה לכטל. הן אמת דהיי"ן כפ"כ דע"ז (דף י"ב ע"כ מדפי הרי"ף) חלק על הרשב"א הנ"ל גבי כלי שדרכו גם במעט, וכתב ולא נאסר לכטל איסור אלא כשמתכוין לכטלו כדי ליהנות ממנו [וע"ע בר"ן פסחים (ח' ע"א מדפי הרי"ף) וכשעה"ם פט"ו ממאכ"א וה"ה, וברד יהודה צ"ט סק"ינ], אך כשר"ע פסק בזה כרשב"א ולא כר"ן.

וראיה נוספת לנוכ"י יש להביא מדברי הש"ך צ"ב סק"כ דכתב דאין לערות התבטל על הזופן שבלעה טיפה אף שיש בתבטל בכדי ביטול, דחשיב ביטול איסור לתחילה. אמנם כשר"ע הריב"ש סי' שמי"ט משמע לא כך, דהחידו לתן חלק בין נסרי התבית דאף אף יכלע משהו כיון אין לו שום כוונה לכטל ולהנות מן האיסור, וכוונ"ה סי' מ"ו נדחק כדי לישב לשיטתו. ולעומת זאת המג"א חמ"ז סק"ל והמש"ב שם סקע"ב וביאר ביאור הגנ"ז שם מ"ג כתב דחבית יין שדובקו הגמרים כבצק שהוא חמץ נקשה, אם נתון לחובה יין ונשאר שם עד הפסת הרי הוא מכטל איסור לתחילה, וזה בדברי הגר"ב. והחזו"א אר"ח ק"ט סק"ד פלג ע"ז כיון שאין כאן כוונה לכטל ולא נתינת מן האיסור.

קמו

סימן פא מערני

ביטול איסורים לתחילה הוא מנורה שמה יבוא לדי נ"ט, וא"כ כשדרכו להשתמש בשפע אין חשש כזה ושרי לכטל. ובהו יחיישב הא דנקט דהת"א ברך ל"י הנ"ל בריש דבריו דהאיסור הוא משום ביטול איסור לתחילה, ונסוף דבריו נקט שהוא משום גזירה אסור שיבוא לדי נ"ט, ודיינו הן. והדברים מפורשים להרי"א בתה"א דף ס"ז ע"כ רד"ל "לפי שהיי"ן נכלע בצונן, ודבר מועט הוא וכו', אע"פ שהיי"ן הנובלע נפלט ע"י אומן מים, וקיי"ל שאין מבטלין איסור לתחילה, הנה שרי לפי שהיי"ן הנובלע מועט, והקנקן כלי שאין זרכן להשתמש בו בדרכ מועט אלא בדבר מרובה, ולפיכך כיון שא"א לכא לויי נתינת טעם מותר לכטלו לתחילה" עכ"ל. וכן הוא בשו"ת הרשב"א ח"א סי' רכ"ב, וד"ל שם "ומ"ם לא בכל מקום אמרו לכטל איסור לתחילה ואפילו באיסור בלוע, אלא במקום שא"א לכא בו לדי נתינת טעם, כגון כלי שבקנקנים של יין נסך שדרכן להשתמש בהן בשפע וכן בקודרה וכן כמנורה, וטעמא דמילתא משום דא"א לכא לויי נתינת טעם. אבל בלע משהו שבקערה וכי"כ לא, לפי שאפשר לכא בו לויי נתינת טעם, שפעמים נותנין בה היתר מועט" עכ"ל, הרי להדיא דדין ביטול איסור לתחילה הוא רק היכא ידכול לכו"ל לדי נ"ט, וכמש"ב.

וכשר"ת בית שלמה אר"ח סי' פ"ט הקשה ע"ז דהרי גם הראב"ד חת"ר כלי שדרכו רק בשפע, והוא ס"ל דביטול איסור הוא מה"מ, ואין חובן דאסור רק היכא שיכול לבוא לדי נ"ט. וכשר"ת חשיב משה יד"ד סי' ל"ח חר"ך דצ"ל דכן הגדר בראיותיה, ומצינו כ"כ גבי יחוד שאסור מה"מ משום גדר שגורם לגלות נורה, וכן חצי שיעור דאסור מה"מ משום חזיו לאצטרופי, ובמקום דלא חזי לאצטרופי